

KEREM İLE ASLI

HASAN ALI YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

HAZIRLAYAN VE ÇEVİREN: İSA ÖZTÜRK

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

KEREM İLE ASLI

Azerbaycan Versiyonu

Azerbaycan Türkçesinden

Türkiye Türkçesine çeviren

İsa Öztürk

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

KEREM İLE ASLI

© türkiye iş bankası kültür yayınları,

görsel yönetmen

BİROL BAYRAM

grafik tasarım uygulama

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

istiklal caddesi, no: 144/4 beyoğlu 34430 istanbul

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskultur.com.tr

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

Önsöz

Kerem ile Aslı uzun zamandan beri halk arasında bilinen ve söylenegelen fantastik bir öyküdür. Sözlü, elyazması ve basılı kaynaklardan pek çok varyantı günümüze kadar gelmiştir. Ama bu radyo ve televizyon çağında eski önemini taşıdığı elbette söylenemez.

Bu fantastik öykünün XVI. Yüzyılda, Kerem Dede veya Âşık Kerem adlı bir aşığın şiirleriyle oluştuğu sanılmaktadır. Öykü zamanla destan âşıklarının katkılarıyla daha da zenginleşmiştir. Ama özünde, epizotlarında ve geçtiği yerlerde fazla bir değişiklik yoktur.

Başlıca üç varyant ya da versiyondan söz edilebilir. 1840 tarihli bir cönkte Kerem Halep'te zengin bir beyin oğlu olarak gösterilmektedir. Anadolu ve İstanbul versiyonunda Kerem İsfahan şahının oğludur. Azerbaycan versiyonunda ise Gence hanı Ziyat hanınoğludur. Aslı'nın babası Ermeni keşiş ise şahın veya hanın haznedarıdır ya da Halepli bir zengindir. Konu ayrı dinden olan iki sevgilin din uyuşmazlığı yüzünden kavuşamaması, kızını alıp uzaklara kaçmakta olan keşiş ile onun ardından koşan Kerem ile yoldaşı Sofu'nun kovalamacasıdır.

Öykünün en eski basımı 1886 yılında İstanbul'dadır. Ermenice uyarlaması da ilk kez aynı yıl yapılmıştır. Öykü hakkında yapılmış araştırmaların sayısı pek çoktur: Şükrü Elçin, P.Naili Boratav, C.Öztelli, Fikret Türkmen, vb. (Türkiye), M. H. Tahmasp, Hamit Araslı (Azerbaycan) B. A. Kariyev, Amagül Durdunyeva (Türkmenistan), Rıza Mollov (Bulgaristan), vb.

Türkiyede A. Adnan Saygun (libretto Salahattin Batu). Azerbaycan'da Üzeyir Hacıbeyli birer Kerem operası bestelemiştir.

Biz burada Kerem ile Aslı'nın en yaygın iki versiyonunu (Anadolu ve Azerbaycan versiyonları) bir arada sunuyoruz.

İsa Öztürk

Giriş

ÜSTATNAME

Âdemoğlu, yol erkânı tanı, bil,
Yol erkân bilenin yeri dar olmaz.
Sırrını söyleme kamu âleme,
Bivefa dilberden sana yar olmaz.

Yiğit odur yergi okun atmaya,
Helal mayasına haram katmaya,
Bir oğul ki, ata sözü tutmaya,
O oğulda gayret, namus, ar olmaz.

Öz süründen kurban, adak yiyersin,
Öz yününden şal dokuyup giyersin,
Beslediğin bağın barın yiyersin,
Yad bağından sana ayva, nar olmaz.

Dellek Murat, çekme bir bunca gamı,
Burda kalan olmaz, giderler kamu,
Dellek biçincidir, bu dünya zemi^[1]
Biçilen zemiden çemenzar olmaz.

Üstatlar üstatnameyi bir değil, iki söyler, biz de söyleyelim iki olsun.

Derdin, gamın erbabıyım,
Dertler benden hiç red olmaz.
Günde yüz bin hayal eyler,
Benim gönlüm bir şad olmaz.

Göge yükselmez tepeler
Felek onu tez tepeler,
Her kazma eşmez tepeler,
Her kimesne Ferhat olmaz.

Derviş gönlü olmaz hasta,

**Ulu olan olur usta,
Güvenme bivefa dostu,
Bivefadan imdat olmaz.**

**Seherde bağların badı,^[2]
Hısımlı kov, iste yadı,
Mevlam yaratmış Murat'ı
Herkes Dellek Murat olmaz!**

Üstatlar üstatnameyi iki değil, üç söyler, biz de söyleyelim üç olsun.

**Gelin size ben arzımı eyleyim,
Akil olan, bu dünyada var nedir?
Dünya bir bahçedir, bozulur gider,
Çiçek nedir, yemiş nedir, bar nedir?**

**Bu dünyada çok çok şirin mal olur,
Tamahkârın hali müşkül hal olur,
Kol burulur, kulak batar, lal olur.
Hıslım nedir, kardeş nedir, yar nedir?**

**Dellek Murat, bu yollarda sürümüz,
Şimdi gidişidir, ne vakt görünür?
Altı toprak, üstü tahta, örünür,
Sıcak nedir, soğuk nedir, kar nedir?**

Derler ki geçmiş zamanlarda Gence^[3] şehrinde Ziyad adlı bir han yaşarmış. Onun çok güzel bir tabiatı varmış, hiç kimseyi incitmemiş. Kimsenin hakkını kimsede bırakmamış. Kısacası halkını adaletle yönetirmiş.

Anlatıldığına göre Ziyad Han'ı tanıyanlar, onun davranışlarına bakarlar dünyada ondan daha mutlu bir kişi yok sanırlarmış. Ancak adı sanı, varlığı devleti varmış ama, Ziyad Han da dertten gamdan yoksun değilmiş. Allah ona evlat vermemişmiş. Evlatsızlık Ziyad Han'ı çokça üzüyormuş.

Ziyad Han'ın Kara Keşiş adlı bir hazinedarı varmış. O da Ziyad Han gibi evlat yüzüne hasretmiş. Dertleri bir olduğu için Ziyad Han ile Kara Keşiş'in sohbeti birbirine uygun düşermiş. Sıkça görüşüp bu konuda dertleşirlermiş. Dert aynı olunca laf da ister istemez aynı yere gelirmiş.

Bir gün Ziyad Han konağında oturup gene efkârlanmaktaymış. Kara bahtından, evlatsızlığından yakınıyormuş. O sırada Kara Keşiş içeri girmiş. Hanın perişan halini görünce şöyle demiş:

– Gene gam deryasına dalmışsınız sultanım. Nedir bu hal?

Ziyad Han yanıt vermiş:

– Elimden ne gelir, keşiş! Sonsuzluk düşüncesi beni verem edecek. Efkârlanmayayım da ne yapayım?

Kara Keşiş demiş:

– Benim de çocuğum yoktur. Ama ben bunu dert etmiyorum. Her şeyi gören Tanrı'nın dergâhında ne günah iş tutmuşuz ki bize çocuk vermiyor. Günahımızı affettirmek için sevap işlemeliyiz.

Ziyad Han:

– Daha ne sevap işleyeceğiz? demiş. Elimizden geleni yaptık. Adak dersin adadık, niyaz dersin eyledik; yoksulların, açların karnını dersin doyurduk. Daha ne yapacağız?

Kara Keşiş dedi:

– Han sağ olsun, aklıma bir şey geldi, onu desem acaba bana darılmaz mısın?

Ziyad Han:

– De bakalım!

Keşiş dedi:

– Gel seninle bir ahit yapalım.

Ziyad Han meraklanarak sordu:

– Nasıl bir ahit?

Keşiş dedi:

– Han sağ olsun, gel şöyle bir ahit yapalım. Eğer benim kızım, senin oğlun olursa ben kızımı senin oğluna vereyim, yok, senin kızın, benim oğlum olursa, sen kızını benim oğluma ver.

Ziyad Han razı oldu. Ahdüpeymandan sonra her biri çekilip kendi odasına gitti.

Dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat, dokuz dakika, dokuz saniye geçtikten sonra Ziyad Han'ın bir oğlu oldu, Kara Keşiş'in de bir kızı dünyaya geldi. Ziyad Han ayanı eşrafı toplayıp sevincini gösterdi, oğlanın adını Mahmut, kızın adını Meryem koydular. Çocukları dadılara emanet ettiler. Hani nasıl derler, öykü dili yürük olur. Çocuklar büyüyüp sekiz yaşına erdiler. Ziyad Han oğluna hoca tuttu. Kara Keşiş de kızını kendi okutmaya başladı.

Aylar geçti, yıllar geçti, Mahmut ile Meryem on beş yaşına erdiler; ama bu on beş yıl içinde ne kız oğlanı gördü, ne de oğlan kızı. Mahmut günü lalası Sofu ile geçiriyordu. Bir gün Mahmut lalası Sofu'ya dedi:

– Sofu, git babamdan izin al, ben ava gitmek istiyorum.

Sofu gidip Mahmut'un arzusunu Ziyad Han'a söyledi. Ziyad Han izin verdi. Mahmut ata bindi, şahinini de koluna kondurup şehirden çıktı. Bir süre gittikten sonra Mahmut'un şahini kolunun üstünden havalandı, bir güzel kuşu önüne katıp bir ağaçlığın arasına daldı.

Mahmut dedi:

– Sofu, sen atımı tut, ben şahinin ardınca gideyim, bakayım nereye kondu.

Sofu atların yanında kaldı. Mahmut kuşun ardına düştü. Mahmut şahinini aramakta olsun, şimdi gelelim Keşiş kızı Meryem'e.

Meryem bahçeye gezmek için çıkmıştı. Servi ağacının yanına vardığında gördü ki bir şahin güzel bir kuşu önüne katmış kovalıyor. Kuş korkuyla sığınacak yer ararken geldi Meryem'in kucağına kondu. Meryem hemen kuşu yakaladı. O sırada şahin de yetişti, kuşu Meryem'in elinden kapmak istedi, Meryem onu da yakaladı.

Öte yandan Mahmut ağaçların arasında yürüyerek gelip bu bahçeye ulaştı. Baktı ki bahçe ne bahçe? Gül bülbülü, bülbül gülü çağırıyor. Ağaçlar çiçeklenmiş, çiçekler baş kaldırmış. Mahmut biraz ilerleyince bir de ne görsün, servi ağacının altında güzel bir kız nazlı nazlı duruyor. Kaşlar keman, gözler kara, burun hint fıncığı, sine Semerkant kâğıdı. Mahmut baktı ki şahin de bu kızın elindedir. İlerlemek isteyince Meryem geri dönüp onu gördü. Keman kaşlarını çatarak öfkeyle söylendi:

– Oğlan, sen kimsin? İzinsiz bu bahçeye niye girdin?

Mahmut aldı sazını, bakalım şahini kızdan nasıl istedi.

**A güzel kız, çok aferin aslına,
Ela gözlüm, şahinimi getir ver!
Benim bu şahinin avcı sahibi,
Ela gözlüm, şahinimi getir ver!**

Mahmut böyle deyince kız anladı ki şahin onundur. Kara saçlarından üç tel ayırıp saz gibi göğsüne bastırarak ona şöyle cevap verdi:

**Ben bilirim bu şahinin işini,
Kerem eyle, şahinini al götür!
Şahin gerek yesin avın döşünü,
Kerem eyle, şahinini al götür!**

Mahmut:

**Sırtına giymişsin allı karalı,
Tarak ile zülüfleri taralı,
Avcı olan şahinini soralı,
Ela gözlüm, şahinimi getir ver!**

Meryem:

**Avın olmuş bedeninden yaralı,
Bülbül gül görmese rengi saralı,
Niçin durdun öyle benden aralı?**

Kerem eyle, şahinini al götür!

Mahmut:

**Mahmut der ki neler geldi başıma,
Gidip söyleyim mi yar yoldaşıma?
Avım sensin, güzel, çıktın karşıma
Ela gözlüm, şahinimi getir ver!**

Meryem:

**Aslı dedin, güzellerin gözüyüm,
Âşıkların sohbetiyim, sözüyüm,
Adım Meryem, Kara Keşiş kızıyım,
Kerem eyle, şahinini al götür!**

Söz tamam olunca kız dedi.

– Oğlan, kerem eyle, çabuk buradan çık git, keşiş babam gelip bizi görmesin.

Mahmut dedi.

– Giderim ancak bir ricam var.

Meryem dedi:

– Ne ricası?

Mahmut dedi:

– Ben istiyorum ki senin adın Aslı olsun.

Meryem baktı, Mahmut çok ısrar ediyor, adının Aslı çağrılmasına razı oldu.

Mahmut dedi:

– Madem sen benim ricamı reddetmedin, adının Aslı olmasına razılık verdin, bundan sonra sen de benim adımı Kerem diye çağır.

Meryem saçından iki tel ayırıp saz diye göğsüne bastırdı, aldı bakalım Kerem'e ne dedi:

**Kerem, kuşun geldi kondu kucağa,
Kerem oğlan, kerem eyle, kuşun al!
Gözlerinden ateş yansır ocağa,
Kerem oğlan, kerem eyle kuşun al!**

**Burada durmuşuz karşı karşıya,
Dur burada sakın geçme karşıya,**

**Ziyad Han babandır uzun yaşıya,
Kerem oğlan, kerem eyle, kuşun al!**

**Bülbüller ötüşür baharın fashı,
Gözlerin iç çeker sanki çok yaşlı,
Adım Meryem idi, sen koydun Aslı,
Kerem oğlan, kerem eyle, kuşun al!**

Kerem'in kalbi coştı, kanı kaynadı. Aslı gitmek isteyince onu durdurup dedi:

– Bekle, bir de ben diyeyim, sonra gidersin. Aldı Kerem:

**Sallanarak giden güzel,
Salla zülfün kement olsun,
Koy görünsün mah cemalin,
Gönül eylesin bent olsun.**

**Yaralarım kabar kabar,
Geldi yardan doğru haber,
Dedim: leblerin kim emer?
Dedi: em, sana gend^[4] olsun.**

**Akar çaylar güldür güldür,
Ötüşen şeyda bülbüldür,
Deseler Kerem'i öldür,
Öldür elime kan dolsun.**

Kerem'in sözleri Aslı'yı etkiledi. Kızın gonca dudakları gülümsedi. Kerem, içinden gelen bir dürtüyle parmağındaki yüzüğü kıza, kız da ipek mendilini Kerem'e verdi. Kerem Aslı'nın gözlerinden öpmek isteyince Aslı geri çekildi. Saçlarından iki tel ayırıp göğsüne bastırıp bakalım ne dedi:

**Ne gezersin melül melül bu yerde,
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme!
Seni bana kısmet etmiş yaradan,
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem kızın yalvarmasına bakmayıp onu kucakladı. Aslı silkinip onun elinden kurtularak dedi:

**Hiç olur mu bu yerlerde böyle iş,
Keşiş babam duyup eylemse teftiş,
Öptün de, kucdun da, artık var, savuş,**

Aman Kerem, beni rüsvay eyleme!

Kerem kendini tutamadı, el attı kızın ince beline. Aslı dedi:

**Doyamadım senin tatlı dilinden,
Korkum yoktur benim asla ölümden,
Sarılmışsın ince orta belinden,
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme!**

**Ağa Kerem, paşa Kerem, han Kerem!
Alış Kerem, tutuş Kerem, yan Kerem!
Aslı olsun sana kurban can Kerem!
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem ile Asla vedalaşıp ayrıldılar. Kerem kendinden geçmiş gibiydi. Büyülenmiş gibi bir süre bahçeden çıkamadı. Her nasılsa davranıp bahçenin kapısını buldu. Gitmek istedi, fakat baktı ki bacaklarının takatı kalmamış. Kapıdan çıkınca oracıkta yığılıp kaldı.

Sofu Kerem'i çok bekledi. Sonunda çaresiz başladı onu aramaya. Gelip onu kendinden geçmiş halde yerde serili bulunca başını kaldırıp dizinin üstüne aldıktan sonra sordu:

– Sana ne oldu? Niye böyle sararmışsın?

Kerem dedi:

– Sofu kardeş, dille demek zor, kulak ver, sazla söyleyeyim. Aldı Kerem:

**Aman sofu, orda bir güzel gördüm,
Saçları başında, şahin elinde,
Güneş gibi nur saçıyor âleme,
Saçları başında, şahin elinde.**

**Dudakları şeker, dili mezedir,
Yanakları kızıl gülden tazedir,
Şahini eline almış bezetir,
Saçları başında, şahin elinde.**

**Bir karıdan haber aldım adını
Canım çekti ateşini, odunu,
Mahmut idim, Kerem koydu adımı,
Saçları başında, şahin elinde.**

Sofu Kerem'in bu sözlerinden bir şey anlamadı. Bunu hisseden Kerem sordu:

– Sofu kardeş, galiba benim sözlerimden bir şey anlamadın?

Sofu dedi:

– Bir şeyler sezer gibi oldum, ama tam anlamadım. Ama doğrusu iyi okuyorsun.

Kerem dedi.

– Kulak ver, birini daha söyleyeyim, belki bu sefer anlarsın.

**Aklım aldı Aslı hanın gözleri,
Götürüp rastığı kaşa çalmıştır,
Sallana sallana çıkıp seyrana,
Gülistana bir temaşa salmıştır.**

**Gitmiştir başımdan izanım, usum,
Elinden uçurdum bir şahin kuşum,
Çok iyiyken fena olmuştur işim,
Felek işlerimi taşa çalmıştır.**

**Kerem der ki, sevsem bana ar olmaz,
Kötü günde hısım kardeş var olmaz,
Biliyorum Aslı bana yar olmaz.
Aklım beni bitmez işe salmıştır.**

Sofu Kerem'in âşık olduğunu anladı. Onu söze sohbeta tutup oyalayarak eve getirdi. Kerem evde Aslı diye diye gizli gizli ağlamakta olsun şimdi size Ziyad Han'dan haber verelim.

Ziyad Han'a dediler ki oğlun hastadır, kaç gündür evden dışarı çıkmadı. Ziyad Han hemen kalkıp oğlunun yanına gitti, durumunu sordu:

– Oğlum derdin nedir?

Kerem dedi:

– Baba, izin ver, derdimi saz ile anlatayım; dille anlatsam dilim tutuşup yanar.

Ziyad Han izin verdi.

Aldı Kerem, bakalım babasına ne dedi:

**Keşiş bahçesinde bir güzel gördüm,
Aklımı başımdan aldı ne çare?
Taramış zülfünü dökmüş yüzüne,
Serimi sevdaya saldı ne çare?**

**Sevdiğim o güzel keşiş kızıdır,
Seferde parlamış tan yıldızıdır,
Yeşilbaş sunadır, göller kızıdır,
Gölden uçup kanat çaldı, ne çare?**

**Dertli Kerem der ki firkatim katı
Keskindir kılıcı, yürüktür atı,
O İsevi, ben Muhammet ümmeti,
Ateşi serimde kaldı ne çare?**

Ziyad Han dedi:

– Oğul, senin dediklerinden ben bir şey anlamadım. Eğer birine âşık oldunsa, söyle bakalım, kimi istiyorsun, gidip senin için alalım.

Kerem üç yaşında çocuk gibi başladı ağlamaya. Ziyad Han'a öyle geldi ki oğlu hastadır. Onun yanından çıkıp doğruya divanhaneye gitti; tahtına oturup emir verdi ki, her kim benim oğlumun derdini bilip söylerse onu dünya malına gark edeceğim.

Şehirde gelmedik tabip kalmadı, ama hiçbiri Kerem'in derdinden bir şey anlayabilmedi. Şehirde bir kocakarı vardı; Ziyad Han'ın oğlu hastadır, hiç kimse onun derdini bilemiyor diye duyunca kendi kendine dedi:

– Her ne olursa olsun, gerek ben Kerem'in derdini anlayayım, belki Ziyad Han bana kırmızı kumaştan bir entarilik verir.

Kocakarı bastonunu eline alıp doğru Ziyad Han'ın evine yollandı; Kerem'in çok kederli olduğunu gördü.

– Oğul, derdin nedir, niye böyle sararıp solmuşsun? dedi.

Kerem dedi:

– Nineciğim, bak şimdi derdimi sana sazla anlatayım, sözle söylesem dilim yanar.

Aldı Kerem:

**Bedir yüzlü, gül cemalli,
Yar beni sevdaya saldı!
Yanakları koşa benli,
Yar beni sevdaya saldı!**

**Eteğine kıvrım dizdi,
Bağrımın başını üzdü,
Ela gözlerini süzdü,**

Yar beni sevdaya saldı!

**Derdim artıp oldu hezar,
Tabip olsa, derman yazar,
Şirin candan oldum bizar,
Yar beni sevdaya saldı!**

**Aşlı gibi güzel olmaz,
Kaşı yakut, gözü elmas,
O yar beni yada salmaz,
Yar beni sevdaya saldı!**

**Sinem üste dert, gam, dağ var,
Görenler karalar bağlar,
Kerem Aşlı deyip ağlar,
Yar beni sevdaya saldı!**

Kocakarı çok arif bir kadındı. Hemen anladı ki Kerem aşka tutulmuş. Dedi:

– Oğul, şehrin gelinleri, kızları, oğlanları gülşen bahçesine gezmeye gittiler, sen niye burada yalnız başına duruyorsun?

Kerem dedi:

– Nineciğim, sana bir şey soracağım. Ama bu konuşma ikimizin arasında kalacak.

Kocakarı dedi:

– Oğul, ben bir avuç darıya benzerim. Nereye serpsen orada kalırım. Sen diyeceğini de!

Kerem dedi:

– Nineciğim, o kızların arasında keşişin kızı da var mı?

Kocakarı dedi:

– Olacak, oğul, olacak!

Kerem derinden bir ah çekti. Kocakarı anladı ki Kerem Meryem'e âşıktır. Eteğini toplayıp doğru Ziyad Han'ın yanına koştu. Dedi:

– Ziyad Han, oğlunun derdini öğrendim.

Ziyad Han sordu:

– Oğlumun derdi nedir?

Kocakarı dedi:

– Oğlun keşişin kızı Meryem'e âşık olmuş.

Ziyad Han durumu öğrendikten sonra para pul verip kocakarıyı savdı; ondan sonra hemen keşişe adam gönderip huzuruna çağırttı. Keşiş Ziyad Han'ın huzuruna gelip saygılarını sundu. Ziyad Han ona oturmağa yer gösterdi. Keşiş oturdu. Ziyad Han dedi:

– Keşiş, ahdimizin vakti geldi, razı isen hemen yarın çocuklarımızın düğününü yapalım.

Keşiş'in keyfi kaçtı. Ses etmedi. Başını öne eğdi.

Ziyad Han sordu:

– Keşiş niye bir şey söylemiyorsun? Yoksa sözünde durmak istemiyor musun?

Keşiş dedi:

– Han sağ olsun, ben kızımı senin oğluna veremem.

Ziyad Han bu aykırı söz üzerine öfkeleni:

– Bu nasıl söz, keşiş?

Keşiş dedi:

– Han sağ olsun, biz Ermeniyiz, Hıristiyanız, siz Müslümansınız. Şer'an ben kızımı senin oğluna veremem.

Ziyad Han dedi:

– Keşiş, bir daha bu sözü ağzına alma; ne Ermenisi, ne Müslümanı? Hepsi Allahın kulu. Düğüne hazırlık yap.

Keşiş gene itiraz etti:

– Han, beni bağışla, kızımı senin oğluna veremem.

Han öfkeleni:

– Keşiş, ne cüretle benim teklifimi reddediyorsun? Galiba başın bedenine ağırlık yapıyor. Haydi düğüne hazırlan, işte o kadar! Eğer o yana bu yana kıvırtırsan boynunu vurdururum!

Keşiş baktı ki iş sarpa sarıyor, hemen hile yoluna saparak Ziyad Han'a dedi:

– Han, bana üç ay mühlet ver, düğün hazırlığı yapayım.

Ziyad Han razı oldu. Üstelik ona bir de yüzük verdi ki kızın parmağına taksın. Keşiş yüzüğü aldıktan sonra doğru evine gitti, karısını çağırıp dedi:

– Hanım, Ziyad Han kızı elimizden alacak. Haydi, kızı alıp kaçalım!

Kadın razı oldu. Hemen aynı gün evde ne varsa sattılar, sabah olmadan toparlanıp şehirden çıktılar. Onlar kaçmakta olsun, şimdi sana kimden söz edeyim, Sofu'dan.

Sofu düğün hazırlığı lafını işitir işitmez Kerem'in yanına giderek ona müjdeyi verdi:

– Keşiş razı oldu; nişan da takıldı. Yakında düğün yapılacak.

Kerem bunu duyunca sazi göğsüne bastırıp bakalım ne dedi:

**Vadesi gelince süsen sümbülün,
Sefasın sürmeye dal gelsin gitsin!
Sürelim dünyanın zevki sefasın,
Boyna dolamağa kol gelsin gitsin!**

**Süsen nedir, sümbül nedir, gül nedir,
Mah yüzünde tane tane hal^[5] nedir,
Şeker nedir, şerbet nedir, bal nedir,
Ver, ağzım içinde dil gelsin gitsin!**

**Bahçedeki süsen sümbül benimdir,
Dal üstünde öten bülbül benimdir,
Bahçedeki dikensiz gül benimdir,
Öpmeye dudağa al gelsin gitsin**

**Şah gelip fethetti bu Kerem Han'ı,
Kerem'in âşığı maşuğu hani?
Korkarım kaçırırsın Aslı cananı,
İzin verme başka el gelsin gitsin!**

Öte yandan Ziyad Han Kerem'i çağırıp olanı biteni anlattı; üç ay sonra Meryem'i ona alıp düğün yapacağını söyledi. Kerem yarı şad, yarı naşad tam üç ay beklemek zorunda kaldı.

Üç ayın dolmasına bir gün kala Kerem gündüz gözü uzanıp yattı. Biraz dalmıştı ki, birdenbire uyandı, çocuk gibi ağlamaya başladı. Sofu'dan başka orda olanlar da başına toplandılar.

Kerem dedi:

– Şimdi uykumda gördüm, bir tufan koptu, Aslı'yı sular alıp götürdü, bahçe harabeye döndü. Herhalde Keşiş Aslı'yı alıp kaçtı.

Sofu dedi:

– İnsan her gece bir sürü rüya görür, bunların hepsi doğru mu?

Kerem dedi:

– Aslı'nın başında muhakkak bir iş var.

Kerem sazını da alıp babasının yanına gitti. Ziyad Han oğlunu görünce sordu:

– Oğlum, hayır ola? Gelişinin sebebi ne?

Kerem sazını alıp bakalım babasına ne dedi:

**Aştı gitti karlı dağın ardına,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.
Hiç tabipler çare bulmaz derdime,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.**

**Dağların tepesi bana yurt olur,
Ormanında aslan olur, kurt olur,
Bu ayrılık bana yavuz dert olur,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.**

**Yüce dağ başında ötüşün kuşlar
Maralım kaçıp da kimler görmüşler?
Derdimi anlamaz kara keşişler,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.**

**Hey ağalar budur sözüm ezeli,
Güz gelince bağlar döker gazeli,
Dert anlamaz bu yerlerin güzeli,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.**

**Dertli Kerem der ki bu derdim bitmez,
Yarimin sevdası serimden gitmez,
Yüz bin öğüt versen, biri kâr etmez,
Han Aslı'm aklıma düştü, ağlarım.**

Ziyad Han dedi:

– Oğlum, bir gün sabret, yarın Keşiş'in koyduğu süre doluyor; toplaşıp beraberce gideriz Aslı'yı almaya.

Ertesi gün Ziyad Han büyük bir tantanayla Keşiş'in evine gitmeye karar verdi. Yola çıkılınca Kerem dedi ki:

– Siz yavaş yavaş geledurun, ben atımı koşturup sizden önce gideceğim.

Ziyad Han razı oldu. Kerem atını koşturdu; bir süre gitmişti ki yolda yaya giden iki kişiye rast geldi.

Kerem onlardan haber sordu:

– Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?

Dediler:

– Köyde bir Keşiş var, onun yanına gitmiştik, kitaba baktırıp danışacaktık; aile efradıyla köyden göçüp gittiğini öğrendik.

Kerem bunu duyunca az kaldı aklını kaçırsın. Bir süre daha at sürdü, bir de karşılara baktı ki dağların başını duman bürümüş. Atını durdurup dağlara dönerek bakalım ne dedi:

**Han Aslı'm Zengi'den firar eylemiş,
Yol vermeyin başı dumanlı dağlar!
Bile gitmiş babasıyla anası,
Yol vermeyin başı dumanlı dağlar!**

**Kalkıştılar hanlar, ağalar toya,
Zengi'nin halkıysa dayandı Hoy'a,
Uçmuştur elimden bir akça maya¹⁶¹
Yol vermeyin başı dumanlı dağlar.**

**Dertli Kerem bu aşk ile pişmiştir,
Sevda için candan baştan geçmiştir,
Aslı, Keşiş Hoy üstüne göçmüştür,
Yol vermeyin başı dumanlı dağlar!**

Kerem atını koşturup Keşiş'in bahçesine daldı. Attan inip her tarafi dolaştı. Aslı'dan bir iz bulamadı. Anladı ki kuş uçmuş yuvası boş. Kerem'in derdi depreşti, yüreği kederle doldu; aldı sazı eline bakalım ne söyledi:

**Geldim dost bağına eyledim nazar,
Gördüm yarım bahçesinde gül yeri,
Ak gerdana tane tane dizilmiş,
Aklımı başımdan aldı hal yeri.**

**Gece gündüz çağırırım ben zelil,
Üstümüzde kadir mevlam hem celil,
Gergefini örtmüş, iğnesi melül,
Belli yarin gergefinde el yeri.**

**Arzuhalim yazdım ben Aslı dosta,
Onun için gönlüm oldu şikeste,
Yastığı kan ağlar, yorganı yasta,
Döşek cevap verir, bende bel yeri.**

**Kerem'ini atmış elleri tutmuş,
Derdini toplayıp derdime katmış,
Yarini terkedip gurbete gitmiş,
Vefalı dost otağında sel yeri.**

Kerem sözlerini tamamlayıp Aslı'nın her zaman gölgesinde oturduğu servi ağacına yöneldi. Yüreğinden kan damlayarak servi ağacını kucakladı, bakalım ondan Aslı'yı nasıl sordu:

**Dur servi dur, senden haber sorayım,
Servi senin güzel maralın hani?
Gözümden akıtma kanlı yaşları,
Servi senin güzel maralın hani?**

**Alçaklı yüksekli karşıda dağlar,
Gönlüm intizarda, gözüm kan ağlar,
Hastanın halinden ne bilir sağlar,
Servi senin güzel maralın hani?**

**Doğru söylemezsen kaddin eğilsin,
Dilerim mevladan belin bükülsün,
Bir ah çeksem yaprakların dökülsün
Servi senin güzel maralın hani?**

**Kerem der ki göz yaşları dökerim,
Viran bağda bülbül olup öterim,
Yarimin uğruna baştan geçerim,
Servi senin güzel maralın hani?**

Kerem servi ağacından hiçbir cevap alamadı, dönüp Keşiş'in evine doğru yöneldi. Baktı ki Keşiş'in evi yıkılıp viran olmuş. Kerem'in derdi daha da arttı. Sazı göğsüne basıp bakalım ne söyledi:

**Keşiş bahçesine geldim,
Gördüm, nazlı yarım gitmiş,**

**Bağ gözüme hor göründü,
Salınıp gezenim gitmiş.**

**Gidip her yere sorayım,
Nazlı cemalin göreyim,
Sineme hançer vurayım,
Sevgili cananım gitmiş.**

**Canım hasrettir gözüne,
Şekerden şirin sözüne,
Siyah zülfün ak yüzüne,
Tarayıp dökenim gitmiş.**

**Ne yerde olduğun bilsem,
Onu bulup sonra gülsem,
Ecelim gelip de ölsem,
Mezarım kazanım gitmiş.**

**Boyu benzerdi fidana,
Odlar saldı şirin cana,
Beni koydu yana yana,
Salınıp gezenim gitmiş.**

**Gülsüz bağa bülbül gelmez,
Güllü bağlar viran olmaz,
Kerem sensiz burda kalmaz,
Eyvah, Aslı Han'ım gitmiş.**

Kerem Aslı'yı bulmak için bahçede dolaşıp dururken bir de baktı komşu bahçede bir kız durmuş ona bakıyor. Kerem onu Aslı sandı. Kendi kendine dedi: "Ah, bivefa yar! Beni ağlar koyup kendi bahçede dolaşır." Aldı sazı bakalım kıza ne dedi:

**Ela gözlü nazlı dilber
Gülün mü oldun, gülün mü oldun?
Evvel benim idin amber,
Elin mi oldun, elin mi oldun?**

**Pencereye çekin perde,
Sen uğrattın beni derde,
Ben gidersem sen bu yerde,
Kalan mı oldun, kalan mı oldun?**

**Evlerinin önü iğde,
İğdenin dalları göğde,
Döşemeli ayvan evde,
Gelin mi oldun, gelin mi oldun?**

**Aynayı aldın dizine,
Sürmeyi çektin gözüne,
Sen bezek verip özüne,
Hanım mı oldun, hanım mı oldun?**

**Gerdana dökmüş telini,
İşlettin fitne-felini,
Büktün Kerem'in belini,
Genim^[7] mi oldun, genim mi oldun?**

Kız Kerem'e doğru gelip dedi:

– Oğlan, ben Aslı değilim. Senin aradığın Aslı'yı bir süre önce babası götürüp gitti. Nereye gittiklerini de bilmiyorum.

Kerem ağlayıp inlemekte olsun, şimdi size kimden haber vereyim, Ziyad Han'dan.

Ziyad Han adamlarıyla Keşiş'in bahçesine girip etrafa göz gezdirince anladı ki kuş uçmuş yuvası boş. Buralarda Keşiş ne gezer?

Ziyad Han adam gönderdi. Keşiş'i arayıp sorsun diye, kendisi de Sofu ile birlikte Kerem'i aramaya koyuldu. Sonunda Kerem'i bir kenarda ağlar halde buldular. Sofu Kerem'i yerden kaldırdı. Ziyad Han sordu:

– Oğlum, bu ne haldir böyle? Peki, Keşiş nerde?

Kerem dedi:

– Baba, izin ver derdimi sazla söyleyeyim. Dil ile desem dilim tutuşup yanar.

Ziyad Han izin verdi. Kerem aldı sazı eline, bakalım neler söyledi:

**Felek beni bağa bağban eyledi,
Dost bağımı yoklamadım, ağlarım.**

**Eller derdi beslediğim gülleri,
Bir gül derip koklamadım, ağlarım.**

**Görünmüyor bu yerlerin sultanı,
Bu hasta gönlümün tabibi hani?
Ezelden sevmişim ben Aslı Han'ı,
Boynuna kol dolamadım, ağlarım.**

**Gözüme görünmez benim maralım,
Kesildi kalmadı sabrı kararım,
Kara Keşiş kızı Aslı'dır yarım.
Yar halini bilemedim, ağlarım.**

**Kerem der ki, zalim felek neyledi,
Hançer ile bağrım başın teyledi^[8]
Aslı Han'ım bana neler eyledi,
Öz yerinde bulamadım, ağlarım.**

Kerem gene ağlamaya başladı. Gözlerinden bahar bulutu gibi yaş dökülüyordu.

Ziyad Han'ın Keşiş'in ardınca yolladığı adamlar geri döndüler; Keşiş'in kaçtığını haber verdiler. Ziyad Han bin pişman, oğlunu alıp evine döndü.

Kerem kendi konağında sararıp solmaya başladı. Ziyad Han'a haber verdiler ki oğlunun durumu iyi değil. Ziyad Han hemen birçok saygın kişi göndererek oğlunun durumunu yoklatmak istedi. Ziyad Han'ın adamları Kerem'in yanına gittiler. Kerem'e ne sordularsa doğru dürüst cevap alamadılar. Ona öğüt nasihat verdiler, gönlünü aldılar.

Sonunda Kerem sazı göğsüne bastırıp bakalım ne söyledi:

**Ela gözlü, kalem kaşlı,
Benim sunam gölden uçtu,
Beni koydu intizarda,
Varıp gayrı göle düştü.**

**Bizim iller gül bağıdır,
Gönül aşkın bağlağıdır,
Yel eser, zülfün dağıtır,
Şimdi fırsat ele düştü.**

**Her zaman çekerim yası,
Silinmez gönlümün pası,
Başımdan gitmez sevdası,
Altın kemer bele düştü.**

**Hani sevdiceğim hani?
Yoluna koymuşıum canı,
Kerem sevdi Aslı Han'ı,
O da gurbet ele düştü.**

Kerem yüzüstü dşıp ağlamaya başıladı. Adamlar geri dönüp durumu Ziyad Han'a anlattılar.

Ziyad Han bu sefer Sofu'yu da yanına alarak kendisi gitti. Baktı gördü ki Kerem'in hali hal değil, göz yaprağı gibi sararıp solmuşı.

Kerem babasını görünce saızı göğsüne bastırıp okumaya başıladı:

**Aslım gçt vatanından, ilinden,
Rakiplerin hatırcığı hoşı olsun!
Bu ayrılık bize geldi mevladan,
Ağlayalım, gözlerimiz yaşı olsun!**

**Nasıl ayrı düştüm nazlı yarimden,
Uğrunda gemişıim canu serimden,
Yazıldı bizimki Mevla Kerim'den,
Reva mıdır bela gelen başı olsun!**

**Yüzüme gülerdi, bilmezdim fendin,
Gayrıya aacak göğsünün bendin,
Ben emebilmedim leblerin gendin,^[9]
Yağı rakiplerin gnl hoşı olsun!**

**Uğrun uğrun dost bağına girmedim,
El uzatıp gonca gln dermedim,
Yari otağında تنها görmedim,
Gündüz hayal, geceleri dışı olsun!**

Beyler oynar satrancını, nezdini,^[10]

**Kimse bilmez yüreğimin derdini,
Çok çekmişim bu dertlerin dördünü,
Ko çekeyim, bunun ile beş olsun!**

**Siyah zülfün ak yüzüne yayılan,
Dal gerdanda her beliği bir yılan,
Yari benden, beni yardan ayıran,
Dilerim ki bitmez derde eş olsun!**

**Erisin, dağların karı erisin,
Sel olarak yeryüzünü bürüsün,
Sürahiler dolsun, saki yürüsün
İçelim badeler, bize hoş olsun!**

**Kerem gider oldu bu il, obadan,
Yaran, yoldaş, unutmayın duadan,
Yavuz şahin uçurmuşum yuvadan,
Gidiyorum, hatırlınız hoş olsun!**

Söz sona erince Ziyad Han dedi:

– Oğul, sen beni bu yaşlı başlı halimde dağa taşa salma. Azıcık söyle bakayım, ne yapmak istiyorsun?

Tam o sırada Kerem'in dostları hal hatır sormaya geldiler. Kerem onları görünce yüreği kabardı, gönlü havalandı:

**Gider oldum yarenlerim sağ olsun,
Bol olsun ekmeği, aşı dünyanın!
Bundan sonra dertlerimiz durulsun,
Sürmelensin gözü, kaşı dünyanın!**

**Erenler koyduğu yolları seçtim,
Doldurulan aşkın badesin içtim,
Böyle bir sevdaya serimden geçtim,
Lal, cevahir olsun taşı dünyanın!**

**Bağla bostan olsun çöller, sahralar,
Bal ile yağ olsun yedi deryalar,**

**Meyve versin bütün bağlar ovalar,
İsterim yaz olsun kışı dünyanın!**

**Dertli Kerem der ki, dünya fanidir,
Nicelerin abdal eder yürütür,
Kimse bilmez ne zamandan beridir,
Hiç hesaba gelmez yaşı dünyanın!**

Ziyad Han dedi:

– Oğul, sen gel o kızın aşkını yüreğinden sil! Ben burada gönlünün istediği bir kızla seni başgöz edeyim.

Kerem dedi:

– Baba, bana Aslı'dan başka güzel yaramaz. Gerek ben onu arayıp bulayım.

Ziyad Han dedi:

– Oğul, gel sen bir keşiş kızı için gurbet ellere gitme!

Kerem dedi:

– Baba, izin ver, ben gideyim. Belki yarimi bulurum.

Ziyad Han dedi:

– Oğul, mademki bu sevdadan vazgeçmiyorsun, git, Allah yardımcın olsun!

Kerem babasının elini öptü. Sofu ile birlikte anasının yanına gitti.

Ana oğlunu böyle yol hazırlıklı görünce sordu:

– Oğlum, böyle nereye yolculuk?

Kerem dedi:

– Ana, izin ver sazla diyeyim.

Aldı Kerem, bakalım anasına ne dedi:

**Gam, kasavet bugün başa verildi,
Ağla, ana, ayrılığın günüdür!
Bize kısmet gurbet eller yazıldı,
Ağla, ana, ayrılığın günüdür.**

**Beni yaraladı elin dilleri,
Gidiyorum, gözlemeyin yolları,**

**Varıp dolaşırım gurbet elleri,
Ağla, ana, ayrılığın günüdür!**

**Felek bizi taşa çaldı ne izler,
Ana, intizarda kalmasın gözler,
Kerem der ki Ashı yolumu gözler,
Ağla, ana, ayrılığın günüdür!**

Anası o kadar üzüldü ki üzüntüden bayılıp yere yığıldı. Yüzüne gül suları serpip ayıltılar. Kadın saçlarından bir tutam ayırıp göğsüne bastırdı, yüzünü oradakilere dönüp okumaya başladı.

**Arif olan, işitesin, bilesin,
Gamlı hicranların deryasıyım ben!
Her yerimde türlü türlü yara var,
Sağalmaz dertlerin binasıyım ben!**

**Gelmişti şahinim, uçundu öttü,
Ağladım, inledim, canıma yetti,
Akıtırım yaşlar, Mahmut'um gitti,
O garip Mahmut'un anasıyım ben!**

**Oğul gide gide bizden yad oldu,
Haber geldi rakiplerim şad oldu,
Dağıldı devletim hepten bad oldu,
Virane Gence'nin iyesiyim ben!**

**Yüreğim deryadır, gönlüm bir ada,
Derdim oldu günden güne ziyade,
Her zaman ki Mahmut düşende yada,
Tutuşup odlara yanasıyım ben!**

**Ey hazerat, yalan gelmez dilimden,
Bir bülbülü uçurmuşum gülümnden,
Bir şahin-sungurum gitti elimden,
Ziyad Han'ın Kamerbanu'suyum ben!**

Kamerbanu gene kendinden geçip yere yığıldı. Kerem anasını ayılttı, gözlerinden yaşlar döküp ondan hayır dua istedi. Anası ağlaya ağlaya oğluna hayır dua verdi. Kerem anasının elini öpüp

Sofu'nun yanına gitti. Baktı ki Sofu atları yolculuk için hazırlamış. Atlara bindiler. Kerem oradaki arkadaşlarıyla helallaşıp onlara veda etti. Gideceği diyarın gurbet olduğunu düşünerek sazı göğsüne bastırdı.

**Yeni bir sevdadır geldi başıma,
Gelin helallaşın, ben gider oldum.
Ya gelir, ya gelmem, sizleri görmem,
Gelin helallaşın, ben gider oldum.**

**Yüreğimde vardır sönmez ateşler,
Yar elinden derin yaralar işler,
Gülüp konuştuğum dostlar, sırdaşlar,
Gelin helallaşın, ben gider oldum.**

**Tuz, ekmek yediğim kavim kardeşler,
Nedir bu feleğin ettiği işler?
Gözümde dökülen kan ile yaşlar,
Gelin helallaşın, ben gider oldum.**

**Hasımlara sırrınızı vermeyin,
Keşiş gelse bu yerlere koymayın,
Aslı gelse, Kerem gitti, söyleyin,
Gelin helallaşın, ben gider oldum.**

Kerem dostlarıyla görüşüp vedalaştı. Sofu ile birlikte yola koyuldu. Ne gece bildiler, ne gündüz dediler, az gittiler, çok gittiler, bir pınar başında bir bölük kıza rastladılar. Bunların içinde Aslı Han'a benzer bir kız vardı. Kerem onu görür görmez sazı göğsüne bastırıp başladı okumaya.

**Salına salına yolun üstüne
Çıkan dilber beni candan eyledi.
Nazlı yürüyüşlü şahin bakışlı,
Bakan dilber beni candan eyledi.**

**Şahin gibi nasıl gelir üstüme,
Çok yaraşır kızıl güller destine,
Bakışların eder canım kaskine,
Bakan dilber, beni candan eyledi.**

Şahin görse ürküşecek sunalar,

**Korkum budur başka göle konalar,
Ak ellere elvan elvan kınalar,
Bakan dilber beni candan eyledi.**

**Kerem'in derdine ağlayıp göğler,
Gelip gidenlere derdini söyler,
Gönül Aslı Han'dan gayrısın neyler?
Duran dilber, beni candan eyledi.**

Kerem'in böyle okumasını gören kızlar yoldan çıkıp kenardan gitmek isteyince Kerem sazını alıp bakalım bu sefer kızlara ne dedi:

**Benden incinmeyin nazlı bacılar,
Kenardan geçeyim, yol sizin olsun!
Yüreğimde çoktur gamlar acılar,
Ağular içeyim, bal sizin olsun!**

**Ben yolcuyum yoldan geçip giderim,
Aşkım katarımı çekip giderim,
Bağrım yanık, su ver içip gidiyim,
Bir yudum içeyim, dol^[11] sizin olsun!**

**Bağrım çok yanıktır, ciğerim kara,
Aslı'sız kalmışım gamlı, avare,
Başım aldım gidem başka diyara,
Viraneler benim, il sizin olsun!**

**Mey içip mest olmak yaraşmaz bize,
Yari gerek bulsam ben geze geze,
Bir gonca gülüm var, taze, taptaze,
Yenice açılan gül sizin olsun!**

**Dertli Kerem der ki, güzelim Aslı,
Gözlerim yaşlıdır, yüreğim paslı,
Ondan ayrılah yaşlım, yaşlı,
Ben kara giyeyim, al sizin olsun!**

Kızlar Kerem'e su verdiler. Kerem su içtikten sonra Sofu ile birlikte yola revan oldu. Bir süre yol

gittikten sonra küçük bir kervana rast geldiler. Kerem kervanı görünce Aslı aklına geldi, aldı sazı göğsüne bastırdı, bakalım ne dedi:

**Ey ağalar, gönül kuşu
Havaya kalkar, eylenir.
Gurbet ele düşen adam,
Göz yaşım siler, eğlenir.**

**Bu mu gurbet elin hali,
Müşkül olur yar visali,
Sevdiğim yarin hayali
Aklıma gelir, eylenir.**

**Meleşir koyun kuzular,
Herkes öz ilin arzular,
Uzak olunca menziller
Bir zaman kalır, eylenir.**

**Sözüm ağızlarda, dilde,
Gözüm kaldı gonca gülde,
Dertli Kerem gurbet elde,
Ahuzar eder eylenir.**

Herkes Kerem'in böyle kederli kederli türkü söyleyişine hayret etti. Kervanbaşı sordu:

– Âşık, sana ne oldu ki böyle yanık yanık türkü söylüyorsun? Gönlümüz yaralandı.

Sofu macerayı onlara anlattı. Kervanbaşı dedi:

– Âşık, biz Keşiş'e rastlamadık. Ama şu yakınlarda bir oba var, gidin onlara bir sorun. Belki onlar bilir.

Keremgil onlarla vedalaşıp yola revan oldular. Bir süre gittikten sonra o sözü edilen obaya ulaştılar. Başlarına bir sürü insan toplandı. Kerem sazı alıp bakalım bu adamlara Aslı Han'ı nasıl sordu:

**Nazlı yarım elden kaçtı,
Eller, Ashı'm gördünüz mü?
Bülbülüm bahçeden uçtu,
Güller, Ashı'm gördünüz mü?**

Bugün bizim iller göçer,

**Ayağı bu yoldan geçer,
Çok güzel bu sudan içer,
Gller, Aslı'm gördünüz mü?**

**Aslı huridir bilene,
Koynu cennettir girene,
Gözleri benzer cerene,
Çöller, Aslı'm gördünüz mü?**

**Obaları oymak oymak,
Olmaz imiş yara doymak,
Ağız sttr, dudak kaymak,
Diller, Aslı'm gördünüz mü?**

**Zülüflerin tel tel dizer,
Ne güzel tarayıp düzer,
Gurbet ele düşmüş, gezer,
Yollar, Aslı'm gördünüz mü?**

**Geldim, baktım Aslı göçüp,
Atın sürüp burdan geçip,
Eğilip suyundan içip
Sular, Aslı'm gördünüz mü?**

**Kerem der ki canım gibi,
Atlas giyer hanım gibi,
Ben severim canım gibi,
Eller, Aslı'm gördünüz mü?**

Sofu baktı ki Kerem'in türkü söylemesinden bunlar bir Şey anlamadılar, kendisi onlara anlattı:

– Kardeş, bu taraflarda aile efradıyla birlikte göçüp giden bir keşiş gördünüz mü?

İçlerinden biri keşişin Gürcistan'a doğru gittiğini söyledi. Keremgil hemen o gün Gürcistan'a gitmeye karar verdiler. Bir süre yol gittiler, bir kırsal kesimde gökte uçup giden bir katar turna gördüler. Kerem turnaları görünce sazını göğsüne bastırıp Aslı'yı görüp görmediklerini turnalardan bakalım neler sordu:

Gök yüzünde katar katar uçarsın,

**Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.
Bizim ilden ne haber var, bilirsin,
Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.**

**Bizim ilde serin pınar akar mı?
Yaz gelince menekşeler kokar mı?
Ela gözlüm, seyrangâha çıkar mı?
Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.**

**Bitmez mi asması bizim bağların?
Eksik olmaz bin bir gülü dağların.
Hiç olmaz mı senin güzel çağların?
Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.**

**Han Ashı'nın seyrangâhı nerede?
Hak erdirsin âşıkları murada.
Canım turna, ne gezersin burada?
Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.**

**Dertli Kerem der ki nerden gelirsin?
Han Ashı'nın yerin yurdun bilirsin.
Onu görse benden selam edersin.
Eğlen turnam, eğlen, haber sorayım.**

Kerem sözlerini tamamladı. Baktı ki turnalar art arda geçmekte devam ediyor. Sofu'ya dönerek dedi:

– Sofu kardeş, baksana bu turnalar bizim illere gidiyorlar. Hadi, onlarla ilimize bir haber yollayayım.

Kerem bunu deyip yeniden sazı göğsüne bastırdı:

**Turnam gider olsan bizim illere,
Güzel anlat baştan geçen halleri.
Hısım kardeş, dost, musahip olanlar,
Bundan sonra gözlemesin yolları.**

**Bir çıkaydım eyvanına, köşküne,
Bir bataydım amberine, miskine,**

**Adı belli Aslı Han'ın aşkına,
Öldürürler, turnam, dökse telleri.**

**Kerem der ki, kimse yarın övmesin,
El uzatıp açam yaka düğmesin,
Bir yiğidin oku taşa değmesin,
Yad olmasın benim gibi ellere.**

Söz tamam oldu, yola koyuldular. Bir süre yol alıp günlerden bir gün Gürcistan sınırına ulaştılar. Baktılar ki orada büyük bir oba var. Obanın yaşlısı genci önlerine çıktı. Selam kelimadan sonra kim olduklarını, nereden gelip nereye gittiklerini sordular. Kerem sazı göğsüne bastırıp kendini şöyle tanıttı:

**Felek beni bağa bağban eyledi,
Bağban ağlar, bahçe ağlar, gül ağlar.
Dost bağına akmaz oldu sularım,
Süsen ağlar, sümbül ağlar, sel ağlar.**

**Yari bulsam, kına yaksam eline,
Alıp gitsem vatanına, iline,
Ne olurdu sarılaydım beline,
Kemer ağlar, kaftan ağlar, bel ağlar.**

**Terkeyledim vatanımı ilimi,
Elimden aldılar gonca gülümü,
Onunçün gurbete saldım yolumu,
Oba ağlar, vatan ağlar, il ağlar.**

**Ördek gibi uçtum gölden göllere,
Ceylan gibi kaçtım çölden çöllere,
Kerem der ki, düştüm kötü dillere,
Gelen ağlar, giden ağlar, yol ağlar.**

Herkes Kerem'e aferin dedi. Sofu toplananlardan Keşiş'i sordu. Dediler:

– Sorduğunuz Keşiş Gürcistan'a, Tiflis'e doğru gitti.

Keremgil doğruca Tiflis'e yollandılar. Birkaç gün sonra Sofu ile birlikte Gürcistan'a ulaştılar. Tiflis şehrinin sokaklarını dolaşırken bir kahveye rast gelerek içeri girdiler. Gürcistan halkı onlara çok yabancı geldi. Onların giyimi kendilerinininkinden değişikti. Her iki cins, hem erkekler, hem kadınlar oldukça güzel görünüyorlardı.

Kerem Tiflis'te dolaşmakta olsun, şimdi dinleyin Keşiş'in halini.

Keşiş de Gence'den çıkıp obaları, köyleri dolaşa dolaşa Tiflis şehrine gelip çıkmıştı. Keşiş Gürcü beyinin yanına varıp dedi:

– Ben kızımı bir Müslüman oğlunun elinden kurtarıp kaçtım. İzin ver senin ülkende kalayım.

Gürcü beyi Keşiş'e bir ev verdi. Keşiş aile efradıyla bu eve yerleşti.

Öte yandan Kerem dolaşırken baktı ki bir bölük delikanlı bir çayırılıkta çalıp söyleyip oynuyorlar. Bunlar Kerem'i görünce etrafını aldılar.

– Âşık, haydi bizim için bir parça söyle. Ne kadar para istersen veririz, dediler.

Kerem dedi:

– Söylemesine söylerim de, ancak biz parayla okuyan âşıklardan değiliz. Eğer bana yardım etmek istiyorsanız sorduklarıma cevap verin.

Anlaştılar. Aldı Kerem, bakalım onlara ne sordu:

**Ey ağalar, gelin size söyleyim,
Yitirdim Aslı'mı, gören olmadı.
Pervaneler gibi tutuştum, yandım,
Ben gibi çöllerde kalan olmadı.**

**Kim görmüştü Ferhat ile Şirin'i,
Onlar da sevdiler biri birini.
Attı külüngünü, yardı serini,
Ferhat gibi yarçün ölen olmadı.**

**Hurşit öz Mah'ının dizine yattı,
Kamber Arzu'sunun tozuna battı,
Dünyada Şahsenem murada çattı,
Âşık Garip gibi gülen olmadı.**

**Ak Kavak kız Yürük beyinin dengi,
Şah İsmail'in yari Arap Üzengi,
Leyla da bir zaman Mecnun'un dengi,
Onlara da imdat olan olmadı.**

**Kerem der ki, dağ düşünde oturdum,
Derdim elli iken yüze yetirdim,**

**Lokman Hekim gibi cerrah getirdim,
Benim dertlerimi bilen olmadı.**

Herkes Kerem'i alkışladı. Kerem onlara da Keşiş'i sordu, dediler:

– Âşık, bize bir güldürücü destan söyle. Öyle bir destan olsun ki aslı olmasın, yani hep yalan olsun. O zaman Keşiş'in yerini sana söyleriz.

Aldı Kerem bakalım ne dedi:

**Geze geze bir sineğe rast geldim,
Hançer ile tutup kestim başını,
Gücüm yetmedi ki alıp götürem,
Yedi dağ üstüne serdim leşini.**

**Sinek vızıldadı uçtu havaya,
Yağın süzdüm üç yüz altmış tavaya,
Yükledim etini doksan deveye,
Padişaha yolladım ben leşini.**

**Alıp onu bir meydana attılar,
Yüz bin lira deyip etin sattılar,
Kemiklerin yığıp köprü çattılar,
Hesap ettik iki bin yıl yaşımı.**

**Ölçüp gördüm yedi karış dizi var,
Otuz harmandan da büyük gözü var,
Derisinde yedi karış tozu var,
Hesaplamak güçtür onun dişini.**

**Derisinden çadır kurup oturduk,
Etin kestik on köşeye yetirdik,
İsfahan'dan bir mirahur getirdik,
Açıban ağzını, saydı dişini.**

**Kanatların kırıp döktük deriye,
Butlarını yığıdık yüz çektiriye,
Kanadını yelken çektik gemiye,
Fil burnundan uzun gördüm kaşını.**

**Ben görürüm karanlıkta geleni
Gelip benim tatlı canım alanı,
Dertli Kerem söyler böyle yalamı,
Böyle gördüm güzellerin işini.**

Toplaşanlar Kerem'e aferin dediler; Keşiş'in Tiflis'te olduğunu bildirdiler. Keremgil gide gide Kür Çayı'nın kenarına vardılar. Kerem baktı ki iki güzel Kür Çayı'nın Kenarında durup çayı seyrediyor. Kerem sazı göğsüne bindirip cuşa geldi, aldı bakalım iki güzele ne dedi:

**Cilvelene cilvelene
Ne gezersiz koşa dilber?
Tanrı ayrılık vermesin,
Havadaki kuşa dilber!**

**Sevdim huyunu halini,
Gül yüzde kara benini,
Görünce gül cemalini,
Gönül geldi cuşa dilber!**

**Severim ben öz sunamı,
Gafil avladım sinemi,
Gözlerin kanlı harami,
Sürmeyi sür kaşa dilber!**

**Bir ok attım zernişana,
Gitti değdi perişana,
Dedim belki yumuşana,
Bağrı dönmüş taşa dilber!**

**Hayranıyım Ash Han'ın,
Kerem dur olsun kurbanın,
Senin bu deli devranın,
Varmaz herdem başa dilber!**

Kerem sözlerini bitirince kızlardan ayrıldı. Tiflis büyük bunlar yabancı. Az gezdiler, çok gezdiler, nasıl desem, sonunda gidip bir kahvehaneye ulaştılar. Kahvede oturanlar Kerem'den Gürcistan'ı anlatmasını rica ettiler. Kerem onları kırmadı, aldı bakalım ne söyledi:

**Seyr eyledim Gürcistan'ın ilini,
İlleri var, bizim ile benzemez.
Barlı bahçeleri, karlı dağları,
Gülleri var, bizim güle benzemez.**

**Alimleri yazı yazar, manadır,
Gülleri var, bin bir derde devadır,
Güzelleri, mahbupları âlâdır,
Malları var, bizim mala benzemez.**

**Başlarına keçe papak koyarlar,
Çağırınca “modi, modi”^[12] diyerler,
Gelin kızlar al yeşili giyerler,
Dilleri var bizim dile benzemez.**

**Coşkun coşkun çaylarını geçmişim,
Serin serin sularını içmişim,
Kerem der ki dilberlerin seçmişim,
Halleri var, bizim hale benzemez.**

Evet, ordan burdan bir süre çalıp söyledikten sonra gece bastırdı, toplaşanlar dağılıp gitti. Çaycı Kerem'den sordu:

– Âşık takımı gezgin olur. Söyleyin bakalım, nerden gelip nereye gitmektedirsiniz?

Kerem dedi:

– Biz senin dediğin âşıklardan değiliz.

Sofu baktı ki çaycının bu soruşma ilgisi Kerem'in hoşuna gitti, hemen söze karışıp dedi:

– Bu âşık Ziyad Han'ın oğludur. Babasının veziri Kara Keşiş'in kızıyla sözlüydü. Keşiş sözünde durmadı kızını alıp kaçtı. Şimdi biz diyarı gurbete düştük, onları arıyoruz.

Çaycı dedi:

– Sizin aradığımız Keşiş aile efradıyla bizim komşumuz olur.

Kerem çaycıdan bu haberi duyunca çok sevindi. Ayağa kalkarak hemen gidip Aslı'yı görmek istedi, ama gece olduğu için Sofugil engel oldular. Çaycı onlara yatak serdi. Sofu yatağa girer girmez uyudu. Ama Kerem'i uyku tutmadı. Sanki yorgan döşek bitle pireyle dolmuş. Sabaha kadar gözlerini kapamadı. Sabah olur olmaz Sofu'yu dirsekleyip uyandırdı:

– Sofu kardeş, sabah oldu, kalk!

Kalkıp sokağa çıktılar. Çaycının verdiği tarifle gidip Keşişin evini buldular. Sofu Keşiş'in kapısını çaldı. Keşiş kapıyı açtı. Kerem'i görünce şaşırıp kaldı.

Sofu dedi:

– Keşiş, çok iyi biliyorsun ki senin kızınla Kerem sözlüdürler. Gel sen bizi üzme, Aslı'yı ver Kerem'e.

Keşiş önce bağıırıp çağırılmak istedi. Ama baktı ki gürültü patırtı koparsa iyi olmayacak, tatlılıkla dedi:

– Sofu, yaptığıma ben de pişman oldum. Oldu bir kere. İçeri gelin. Ben kızımı Kerem'e vereyim. Ancak bugün bizde kalın, yarın vakit geçirmeden burada düğününü yapalım, kızı alıp gidersiniz.

Keşiş kolunu Kerem'in boynuna dolayıp yüzünden öptü. Onlara oda açıp buyur etti. Kendisi evden çıkıp şehrin baş keşişine danışmaya gitti. Baş keşiş onun başına geleni dinledikten sonra dedi:

– Sen buralarda durma! Hemen bu gece kaç git!

Keşiş burada kalsın, şimdi gelelim Kerem'e. Kerem akşamı bekledi, akşamüstü evin avlusuna indi. Daha avluya ayağını atmıştı ki Aslı ile karşılaştı. Kerem'in aşkı cuşa geldi, aldı bakalım ne söyledi:

**Salna salna çıktı karşıma,
Boyumu servi, yanakları al Aslı!
Huride, melekten eşi bulunmaz,
Dili şeker, dudakları bal Aslı!**

**Rastık alıp çekmiş kalem kaşına,
Al ipek yemeni sarmış başına,
Sine benzer ahu, ceylan düşüne,
Aç kollarm, gel boynuma sal Aslı!**

**Kerem der ki yüz yıl sana kul olam,
İzin ver kapıda çiftçilik yapam,
Kısmet olsun, senden muradım alam,
Sen de benden muradımı al Aslı!**

İki hasret birbirine sarıldı. Aslı başından geçenleri Kerem'e, Kerem de başına gelenleri Aslı'ya anlattı. Söz gelip Kara Keşiş'in Kerem'e verdiği vadeye gelince Aslı başladı ağlamaya. Kerem sordu:

– Peki, niçin ağlıyorsun?

Aslı dedi:

– Kerem can, babam seni aldatıyor. O beni sana verici değil. Korkarım o, bu gece beni buradan

kaçırıp götürecektir.

Kerem dedi:

– Yok, Aslı, o artık verdiği bu sözden dönmez.

İki hasret vedalaşıp ayrıldılar. Kerem ile Sofu gönül rahatlığıyla yatmakta olsunlar, gelelim şimdi namert Keşiş'e.

Keşiş gecedен yararlanarak ev halkını topladı. Erzurum'a doğru yola koyuldu. Zavallı Aslı ne kadar telaşlandıysa da Keşiş'in korkusundan ne feryat edebildi, ne de Kerem'e bir haber ulaştırabildi.

Sabah oldu. Kerem ile Sofu baktılar ki kuş uçmuş, yuva boş; Keşiş gene kaçıp gitmiş. Kerem'in gönlü gamla doldu, aldı bakalım ne dedi:

**Dolansın eyyamın, dönsün devranın,
Koymadın ereyim murada felek!
Kurumaz göz yaşım, açılmaz gönlüm,
Kalkmışsın benimle inada felek!**

**Zoruna bir bakın zalim kaderin,
Derdimi artırdı ben ahuzarın,
Cefasın ben çektim gül yüzlü yarin,
Onu nasip etti hoyrada felek!**

**Elimden aldırдын huri meleğim,
Aşk oduna yandırmışım yüreğim,
Bozular aramız bak ne diyeyim,
Dökülür nahak kan arada felek!**

**Kerem der ki, yarsız burda neyerim,
Abesdir ki bu sözleri söylerim,
Mahşerde elinden şekva eylerim,
Onsuz değil, yeter imdada felek!**

Sofu dedi:

– Kerem, sızlanmaktan bir şey çıkmaz. Kalk gidelim, heybelerimizi alıp Keşiş'in ardına düşelim.

Kalkıp çıktılar, ilk gün indikleri kahveye gittiler. Cemaat onları böyle üzgün görünce sebebini sordu. Sofu Keşiş'in onları nasıl kandırıp savuştuğunu anlattı. Kerem'in derdi tazelendi, aldı bakalım ne dedi:

**Bir od düştü, yüregimi dağladı,
Tutuştu yüregim, yandım, ağlarım.
Zalim Keşiş yine hile eyledi,
Murat hilesine kandım, ağlarım.**

**Gönlüm ister güzellerin merdinden,
Kurtulmadım ben bu zulmün derdinden,
Aman Sofu, Aşlı göçüp yurdundan,
şimdi ona ben inandım, ağlarım.**

**Hekim yok, lokman yok, derdimi ana,
Eritti bağrımı, döndürdü kana,
Az kaldı ki Kerem odlara yana
Od tutup bedenim, yandım, ağlarım.**

Cemaat Keşiş'i kınayıp lanetledi. Dediler:

– Sen gel kal bizim burada. Sana beğendiğin kızı alalım, düğününü yapalım. O kızda ne buldun ki ondan el çekmiyorsun?

Kerem sazı göğsüne bastırıp dedi:

**Aşlı gitti Gürcistan'ın ilinden,
Benim burda kalışıma ne dersiz?
İkidilli hercainin elinden,
Sararıban soluşuma ne dersiz?**

**Bayram gelse, kına yaksam destime,
Selam versem yaranıma dostuma,
Hasta olsam, Aşlı gelmez üstüme,
Garip garip ölüşüme ne dersiz?**

**Bir zülfüne asılıyım dar diye,
Gonca güle sarılayım har diye,
Benim burda tuti dillim var diye,
Gidip gidip gelişime ne dersiz?**

**Sabah ile ikindinin arası,
Aldı beni kaşlarının karası,**

**Kimse bilmez nedir derdin çaresi,
Melül melül bakışıma ne dersiz?**

**Ben Kerem'im Keremliğim bildirdim,
Dost ağlatıp düşmanımı güldürdüm,
Uzun boylu Aslı Han'ı yitirdim,
Arsız arsız gülüşüme ne dersiz?**

Kerem sazla, türküyle, dediğini düz dille de dedi:

– Sağ olun, kardeşler. Ben sevgili Aslı'mı bulmalıyım.

Sofu heybeleri aldı, cemaatla helalleşip vedalaşıp yola koyuldular. Gece yatmadılar, gündüz dinlenmediler, günlerden bir gün bir kervana rast geldiler. Kerem sazını çıkarıp bezirgânbaşidan Aslı'yı sual eyledi:

Kerem:

**Gözünü sevdiğim bezirgânbaşı,
Aman ağam, Aslı Han'ı gördün mü?
Nicedir dökerim kanlı gözyaşı
Aman ağa, Aslı Han'ı gördün mü?**

Bezirgânbaşı:

**Gözünü sevdiğim gül yüzlü civan,
Oğlan, bir kız seni anıp ağlardı.
Ela gözlerine ben oldum hayran,
Oğlan, bir kız seni anıp ağlardı.**

Kerem:

**Ak yüzünde, yanağında alı var,
Emmek için dudağının balı var,
Her dem örtünecek ipek şalı var,
Aman ağam, Aslı Han'ı gördün mü?**

Bezirgânbaşı:

**Yürüyünce keten gömlek dizinden,
Konuşunca inci saçar sözünden,
Onu görcek ben de geçtim özümden,
Oğlan, bir kız seni anıp ağlardı.**

Kerem:

**Kerem geçti Gencebazar dzn,
Siyah sürme mest eyledi gözünü,
Adı Aslı, Kara Keşiş kızını,
Aman ağam, Aslı Han'ı gördün mü?**

Bezirgânbaşı:

**Neden gitmez bizim dağın dumanı?
Hak götürsün ortalıktan yamanı,
Tam yerinde bozma gel sen havanı,
Oğlan, bir kız seni anıp ağlardı.**

Bezirgânbaşı türküyle söylediğini düz dille de söyledi. Kerem ile Sofu onlardan ayrılıp yola koyuldular. Bir süre gittikten sonra Gürcistan'ın eğri büğrü patikalarına, yollarına düştüler. Kerem dedi:

– Sofu, dur biraz, Aslı'yı bir de yollara sorayım.

Kerem sazı alıp yollara yöneldi:

**Eğeri bğr giden yollar,
Yollar, Aslı'mı grdz m?
Dşmşm yarin izine,
İzler Aslı'mı grdz m?**

**Eğnine giymiştir saya ^[13]
Yanında var bir çift maya, ^[14]
Senden haber alsam kaya,
Kaya Aslı'mı grdz m?**

**Aslının geçtiği yurtlar
Kerem'in çektiği dertler,
Koyunları yiyen kurtlar,
Kurtlar Aslı'mı grdz m?**

Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler, günlerin birinde yüce bir dağın eteğine vardılar. Baktılar ki bu dağın tepesi karlı, etekleri ayır imen, bağ bahçe.

Kerem dedi:

– Sofu kardeş, bu dağın adına Sultan Dağı derler. Bu dağın başından duman, sis eksik olmaz. Bunun tipisi, boranı çok yolcunun, bezirgnın canını almıştır. Tez vakitte bundan uzaklaşalım.

Tam dağın gediğini aşmak üzereyken bunların üzerini sis, duman bürüdü; yollarını kaybettiler, ne yana gideceklerini bilemediler. Kerem baktı ki tipi şiddetleniyor, bunların canını alacak, Sofu'ya döndü:

– Aman, Sofu kardeş, getir benim sazımı. Dağı merhamete getirmesem, burada ölüp kurda kuşa yem oluruz, dedi.

Sofu sazı verdi. Aldı Kerem bakalım ne dedi:

**Sana derler Sultan Dağı,
Ne dumandır başın senin?
Sisin basar, duman çöker,
Hiç gitmez mi kışın senin?**

**Dört bir yandan mest olmuşsun,
Dertlilere dost olmuşsun,
Cümle dağdan üst olmuşsun,
Ne yücedir başın senin?**

**Eksik olmaz, karın yağar,
Bulutlar bir birin kovar,
Sabah güneş sana doğar,
Cevahirdir taşın senin.**

**Alt yanın bağ ile bostan,
Öbür yanın gül gülistan,
Ayırdılar beni dosttan,
Öter garip kuşun senin**

**Kerem der ki öldüm yittim,
Bu fani dünyadan gittim,
Yaşlılardan sual ettim,
Kimse bilmez yaşın senin.**

Kerem sözünü tamama erdirdi. Dağın başındaki duman çekilip gitti; her taraf aydınlandı. Yolu bulup sonunda bir obaya ulaştılar. Keşişin bulunduğu yeri öğrenip doğruca oraya gittiler. Baktılar ki Aslı Han orada yoktur. Kerem bahçeyi dolaştı, gene de Aslı Han'ı bulamadı. Ağlaya ağlaya bahçeden dışarı çıktığında, el ele tutuşup dolaşmakta olan birtakım kızlara rastladı. Kızların birini Aslı'ya benzetti. Kendi kendine dedi ki, bak hele, benim sevdiğim beni unutmuş burada eğleniyor. Aldı sazı eline, bakalım kızlara ne dedi:

**Ela gözlüm ben bu yerden gidersem,
Bir nişan veriyim, al kerem eyle.
Çok tuz ekmek yedik yar senin ile,
Şimdengeri hoşça kal, kerem eyle.**

**Ben gidersem karaları bağlama,
Dertli sinem ateş ile dağlama,
Ayrılık günüdür sakın ağlama,
Gel otur yanıma, gül, kerem eyle.**

**İşte gidiyorum görecek misin?
Yıkılmış gönlümü dikecek misin?
Hasretlik borcunu verecek misin?
Genç yaşında bunu bil, kerem eyle?**

**Dertli Kerem der ki var ömür geçir,
Gel de bir bir ecel şerbetin içir,
Ey yaradan beni havada uçur,
Göreyim Asıl'yı gel kerem eyle.**

Kız Kerem'den bu sözleri işitince dedi:

– Delikanlı, sen beni başka kıza benzettin, ben senin dediğin kız değilim.

Kerem ondan Keşiş'i sordu. Kız dedi:

– Kara Keşiş çoluk çocuğuyla birlikte buradan ayrılıp gitti.

Kerem Sofu ile yola revan oldu. Az gittiler, çok gittiler, derken bir çobana rast geldiler. Çoban koyunlarını dağın yamacına yaymış, kaval çalıyordu. Kerem onu görünce Sofu'ya dedi:

– Lala, dur bu çobandan Aslı'nın gidişini sorayım.

Sofu dedi:

– Yahu çoban ne bilir, haydi gidelim.

Kerem dedi:

– Yok, lala, öyle deme, anlayışlı çoban çoktur, dur hele bir sorayım.

Sofu dedi:

– Sorarsan sor, ama ondan doğru dürüst bir cevap alamazsın.

Kerem obanla selamlaştıktan sonra dedi:

– oban kardeş, sana bir Şey sorsam cevap verir misin?

oban dedi:

– Niye vermeyeyim, istersen iki sor.

Kerem dedi:

– Aslı'yı gördün mü?

– Yahu, Aslı nedir, kimdir? Bana sor filankesin obası nerededir söyleyeyim.

Sofu dedi:

– Yahu, başını ađrıتما dedim, bundan bir Şey ıkmaz.

Bu sefer Kerem obana sazla dedi:

**Gzn sevdigim ey oban kardeş,
oban benim Han Aslı'mı gördün mü?
Ağlarım ben, didem döker kanlı yaşı
oban benim han Aslı'mı gördün mü?**

oban dedi:

– Yahu, niçin ağlıyorsun? Doğru dürüst sor bakalım, derdin nedir?

Kerem:

**oban ne güzeldir koyun duruşur...
Bir ah eksem karlı dağlar tutuşur,
Seven sevdiğiyle haan görüşür?
oban benim han Aslı'mı gördün mü?**

oban dedi:

– Benim koyunumun duruşunun derdi sana mı kaldı? Çok otlattım, doydular, onun için durup dinleniyorlar. Soracağın varsa onu sor. Bin kere ah eksen gene de dağlar tutuşmaz. Kalbinden geçen neyse onu söyle; kimin obasını soruyorsun?

Kerem:

**Keşiştir babası, Meryem anası,
Kerem tutar ona ölünce yaşı,
Kızılgl destesi, nergis goncası,
oban, benim han Aslı'mı gördün mü?**

oban dedi:

Kara Keşiş'in gidişini mi soruyorsun? Boğazını sabahtan beri bunun için mi yırtıyorsun? O buradan geçeli yedi gün oldu.

Kerem gene sazla çobana sordu:

**Hep önünde otlar keçi,
Kargıyı andırır saçı,
O Kara Keşiş'in göçü,
Çoban, burdan ne vakt geçti?**

Çoban:

**Göçleri karışmaz göçe
Saçı uzun, beli ince,
Yenice açılmış gonca,
Burdan bir akgerdan geçti.**

Kerem:

**Hep önünde otlar kuzu,
Giyinip olmuş kırmızı,
O Kara Keşiş'in kızı,
Çoban, bundan ne vakt geçti?**

Çoban:

**Bilezikler kolundaydı,
Gümüş kemer belindeydi,
Kırk ince kız yanındaydı
Bundan bir can alan geçti.**

Kerem:

**Eridi dağların karı,
Döküldü yerlere darı,
O Aslı, Kerem'in yarı,
Çoban, bundan ne vakt geçti?**

Çoban:

**Çobanım, dedim özümnden,
Kanlı yaş döktüm gözümnden,
Görünce geçtim özümnden,
Bundan bir natüvan geçti.**

Kerem ile Sofu çobanla helallaşıp yola koyuldular.

Kerem baktı ki karşıda kendi dağları görünüyor; yüreği kabardı, gene aldı sazı eline bakalım ne dedi:

**Geldi bahar, yaz ayları,
Sular akar şimdengeri,
Her tarafta dudu, kumru,
Ötüşürler şimdengeri.**

**Bülbül öter hazin hazin,
Cennete benzer ilk yazın,
Menekşe, çiçek yer yüzün,
Elvan elvan şimdengeri.**

**Ağaçlar giyer donunu,
Hakka çevirir yönünü,
Dertli Kerem vatanını,
Anar, sızlar, şimdengeri.**

Kerem'in hali birden değişti, içlenmeye başladı, başı döndü, aklına çeşit çeşit şeyler geldi, yeniden sazı göğsüne bastırıp okumaya koyuldu:

**Halden hale düşen viran gönlümün,
Her yanında iki cihan yerleşmiş,
Gâh şah, geda, gâhi bilgin, gâh nadan,
Gâh her bir yerinde zindan eyleşmiş.**

**Bir mahallesinde yediler, beşler,
Bir mahallesinde bezirgân işler,
Bir mahallesinde dokuz dervişler,
Bir mahallesinde civan eyleşir.**

**Bir mahallesinde canan can eyler,
Bir mahallesinde gül figan eyler,
Bir mahallesinde bülbül kan eyler,
Bir mahallesinde gülşen eyleşir.**

Bir mahallesinde cemalin görem,

**Bir mahallesinde güllerin derem,
Bir mahallesinde biçare Kerem,
Bir mahallesinde canan eyleşir.**

Keremgil yola koyuldular. Gece gündüz yol aldılar. Bir çay kenarına vardılar; bir de baktılar genç kızlar, gelinler esvap yıkamaktalar. Bunların arasında güzel bir gelin var ki gün gibi ışımakta. Kerem'in aşkı cuşa geldi, aldı sazı, bakalım geline ne dedi:

**Gider iken bir geline rast geldim,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.
Görünce nikabın attı yüzünden,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.**

**Benim Ashı'm cennetteki huridir,
Bir ah çeksem dağlar taşlar eritir,
Güzellikte huri, melek, peridir,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.**

**Bir ah çeksem dağlar taşlar iniler,
Nedir bu sendeki o siyah teller,
Kınalı parmaklar, o nazik eller,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.**

**Kerem çeker yar yüzünden zilleti,
Bivefa dost hiç eylemez mürveti,
Yüzün gören netsin dünya lezzeti,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.**

**Benzer Ashı'm cennetteki huriye,
Ah çekende dağlar taşlar eriyer,
Dertli Kerem bu yollarda yürüyey,
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin.**

Keremgil Keşişi onlara da sordular. Kızlar Keşiş'in aile efradıyla çaydan geçip gittiğini söylediler.

Onlar yeniden yola koyulup geceyi gündüze katarak Ballıca'ya vardılar. Keremgilin başına birçok adam toplandı. Sofu adamlara Keşiş'i sordu. İçlerinden biri atıldı:

– A canım, sizin derdiniz ne ki bir kızın ardına düşmüşsünüz. Sanki dünyada başka kız yok. O olmasın, başkası olsun.

Buna cevap olarak aldı Kerem bakalım ne dedi:

**Ey ağalar han Aslı'mdan ayrıldım,
Beni öldürmeli, döğmeli deyin!
Gece gündüz ah çekerek yanarım,
Beni öldürmeli, döğmeli deyin!**

**Bir kerecik hatırımı sormadım,
Geçti ömrüm, muradıma ermedim,
Fırsat elde iken demler sürmedim,
Beni öldürmeli, döğmeli deyin!**

**Elimden aldırıldım gözü elayı,
Onun için terk eyledim sılayı,
Başıma almışım bunca belayı,
Beni öldürmeli, döğmeli deyin!**

**Ben Kerem'im aşk dolusu içirdim,
Bu sevdayı öz başımdan geçirdim,
Hayıf han Aslı'mı elden uçurdum,
Beni öldürmeli, döğmeli deyin!**

Kerem sözünü sona erdirdi. Baktılar o hak âşığıdır. Keşişgilin geçip gittiği yolu gösterdiler. Keremgil geceleyin orada kalıp sabah erken yola koyuldular.

Biraz yol almışlardı ki serin bir meltem başladı. Rüzgâr önden esiyor, onların yüzüne vuruyordu. Kerem dedi:

– Sofu, dur bakalım, ben han Aslı'mı bu badısabadan soracağım.

Sazı kılıfından çıkarıp göğsüne bastı:

**Durmuyor ki yandan haber sorayım,
Esip esip gider badısaba hey!
Kırılısın baysın kolu kanadı,
Hiç kimse düşmesin yardan cüda hey!**

**Yudum tülbindini beyaz eyledim,
Sildim gönül pasın, ayaz eyledim,
Ben kanlı felekten niyaz eyledim,**

Felek bana verdi çokça cefa, hey!

**Durmadan akıyor gözümün yaşı,
Aktığı yerlerde eritir taşı,
Böyle imiş kanlı feleğin işi
Ne şah bilir, ne han, ne de geda, hey!**

**Ben Kerem'in hoyratlara tay^[15] oldum,
Bivefa yar sevdim, gülünç bay oldum,
Ömür geçti, gün tükendi, zay oldum,
Beni boşalttılar kabdan kaba, hey!**

Biraz oturdular. Az çok dinlenip yorgunluk giderdiler, sonra kalkıp gitmek üzere yola koyuldular. Az gittiler, çok gittiler, derken sonunda bir ören yerine, bir şehir harabesine rastladılar. Kerem duraklayarak Sofu'ya seslendi:

– Sofu lala, bir zamanlar bu şehir elbet şenlikti, burada insanlar yaşıyordu. Dur bakalım, bir sorayım, bu şehir neden harap olmuş? İnsanları ne olmuş?

Kerem ören yerine dönerek başladı:

**Seyyah olup bu âlemi gezerken,
Rast gelmişim bu örenin taşına.
Söyle ören, ne zamandan beridir,
Ne gelmişti, ne gelecek başma?**

Kerem'in bu sorgusu üzerine ören dile geldi:

**Hazret Nuh'un zamanından beridir,
Emri Hakla neler geldi başıma...
Başıma gelin söyleyim sana,
Gör ne zehir katılmıştır aşıma.**

Aldı Kerem:

**Kim işitse senin ah ile zarm,
Terk eyleyen elde olanın, varım,
Niçin harap oldu çarşı pazarm,
Akıl ermez al Hüdanın işine.**

Aldı ören:

Üç yüz altmış çeşmem vardı, akardı,

**Güzellerim seyrangâha çıkardı,
Hanımlarım lalü gevher takardı,
Bakmaz mısın han yerinde taşıma.**

Aldı Kerem:

**Dertli Kerem ören sana söyledi,
Söyle yiğitlerin felek neyledi?
Kimler gelip seni viran eyledi?
Felek niye taşın saldı başına?**

Aldı ören:

**Çokça yiğitlerim vardı burada,
Kimi saz çalardı, gezip orada,
Şimdi viran oldum kaldım arada,
Viranım, onları çektim döşüme.**

Kerem sözünü tamamlayınca yola koyuldular. Gide gide akşamüstü Çaloba denilen bir yere vardılar. Kerem türlü ağaçlarla, çiçeklerle dolu bir bahçeye girdi. Bahçede bir bölük kız çalıp okuyup oynuyordu. Kerem kızlardan birini Aslı'ya benzetti. Sofu'ya döndü:

– Sofu kardeş, dur bir kıta söyleyim, bu kız benim han Aslı'ma benziyor, dedi.

Kerem, yüreği demirci ocağı gibi tutuşup yana yana kıza bakarak okumaya başladı:

**Güzeller çıkmışlar seyre,
Birisi Aslı'ma benzer.
Allar giyip sallanışı,
Yürüşü Aslı'ma benzer.**

Kerem böyle söyleyince aynı kız uzun saç beliklerinde birini saz gibi göğsüne bastırıp karşılık verdi:

**Uzak ilden gelen âşık,
Senin Aslı'n ben değilim.
Çoğun derde salan âşık,
Senin Aslı'n ben değilim.**

Aldı Kerem:

**Aşkın badesini içtim,
Bulanık çaylardan geçtim,
Bir kız gördüm, derde düştüm,
Duruşu Aslı'ma benzer.**

Aldı kız:

**Sözüne kanmışım ezel,
Bahçeme düşmeyip gazel,
Hayistan'a gitti güzel,
Senin Aslı'n ben değilim.**

Aldı Kerem:

**Bana müştak gurbet eller,
Göz yaşımı kimler siler?
Kerem ağlar, rakip güler,
Gülüşü Aslı'ma benzer.**

Aldı Kız:

**Senin aradığın Aslı,
Kara kaşlı, kara gözlü,
Benim adım Hanımnazlı,
Senin Aslı'n ben değilim.**

Söz tamam oldu. Kerem ona Keşiş'i sordu; kız dedi:

– Senin sorduğun Keşiş bugün aile efradıyla buradan göçüp gitti. Doğuya doğru yola çıktı.

Kerem bu haberi kızıdan duyar duymaz sazı sinesine basıp bakalım Sofu'ya ne dedi:

**Kalk gidelim, Sofu lala,
Gene Aslı'm göç eylemiş.
Kan ağlarım bundan böyle,
Gene Aslı'm göç eylemiş.**

**Aslı'm ilinden göçmüştür,
Elmalı Dağ'dan aşmıştır,
Taşpınar'dan su içmiştir,
Gene Aslı'm göç eylemiş**

**Yardan bana yara değmiş,
Hiç düzelmez bu müşkül iş,
Onla bile Kara Keşiş,
Gene Aslı'm göç eylemiş.**

**Sofu gel öyle söyleme,
Yüreğimi heyheyleme,
Giderim yoldan eyleme,
Gene Aslı'm göç eylemiş.**

**Karşımızda karlı dağlar,
Gönül muhabbeti çağlar,
Aslı göçmüş, Kerem ağlar,
Gene Aslı'm göç eylemiş.**

Keremgil oradan da yola çıkıp bir nice gün yol aldıktan sonra varıp bir köye ulaştılar. Baktılar köyde düğün var. Kerem'in rengi renkli gül yaprağı gibi soldu.

Sofu sordu:

– Kerem, sana ne oldu?

Kerem dedi:

– Zalim Keşiş Aslı'yı kocaya vermiş, bak bu düğün de onun düğünüdür.

Sofu dedi.

– Gel peşimden, Allah kerimdir.

Sofu Kerem'i düğün derneğine götürdü. Cemaat Kerem'i baş köşeye buyur etti. Yemek yedikten sonra dediler:

– Âşık, biraz çal, oku, yüreğimiz açılsın.

Kerem sazını eline aldı, ayağa kalkıp çalmak istediğinde gözü yandaki salona ilişti; baktı bir gelin, yüksekçe bir yere oturmuş, etrafındaki kızlar tarafından süslenmekte. Gelini Aslı'ya benzetti. Aldı bakalım ne dedi:

**Tahta çıkar, divan eyler,
Aslı kaşların, gözlerin,
Gözümden kan revan eyler,
Aslı kaşların, gözlerin.**

**Şah gibi dilek bitirir,
Hükmün yerine yetirir,
Dilsizi dile getirir,
Aslı kaşların, gözlerin.**

**Firkatin beni yandırır,
Dağı, taşı dolandırır,
Kanlı kanlı dilendirir,
Aslı kaşların, gözlerin.**

**Havada şahine benzer,
Yerdeki laçine benzer,
Gökte güvercine benzer
Aslı kaşların, gözlerin.**

**Kâh ağlatır, kâh güldürür,
Kâh güzelliğın bildirir,
Sonda Kerem'i öldürür,
Aslı kaşların, gözlerin.**

Herkes Kerem'in güzel sesine aferin dedi. Aralarından biri Kerem'e sordu:

– Ey âşık, gel bizim burada âşıklık yap, ev bark sahibi ol. Bizler garipleri severiz.

Kerem buna şöyle karşılık verdi:

– Ağalar, kulak verin, size bir kıta daha söyleyim.

Dediler:

– Buyur!

Aldı Kerem:

**Tek birce yarimi bana verseler,
Bu fani dünyada malı neyerim
Bir imdat olursa mevladan olsun,
Gayrının verdiği malı neyerim?**

**Yüce dağ başında şahinler süzer,
Göllerde yeşilbaş sunalar yüzer,
Aslı'nın yanağın bir çift ben bezer,
Gayrının verdiği beni neyerim?**

**Kerem der ki ben ne idim ne oldum,
Aslı'nın aşkından sarardım soldum**

Saçlarım uzadı Mecnun'a döndüm

Aslı'sız ben mülkü malı neyerim?

Kerem'in bu söylediklerinden oradakilerin bir şey anlamadığını gören Sofu lala söze karıştı:

– Kardeşler, bu, Ziyad Han'ın oğludur. Han'ın veziri Kara Keşiş'in kızına âşık oldu. Kız da buna âşıktır. Keşiş kızını buna vermek istemediği için aldı kaçtı. Bize dediler ki Keşiş buradadır. Biz de buraya geldik. Kerem sandı ki bu düğün onun düğünüdür.

Düğün sahibi dedi:

– Âşık, bu başka birinin düğünüdür. Senin aradığın Keşiş dün buradan geçip gitti.

Kerem'le Sofu geceyi orada geçirdiler. Sabah erken kalkıp yola koyuldular. Onlar gitmekteyken gökte bir katar turna belirdi:

Kerem aldı sazı bakalım turnalara ne dedi:

**Turna yolunuz nereye,
Benden yare selam söyle!
Gönlüm dolar gözüm ağlar,
Dönüp yare selam söyle!**

**Yolunuz gider Aktaş'a,
Karlı dağlar aşa aşa,
Hem kavime, hem kardaşa,
Hem diyara selam söyle!**

**Turna uçar kana kana,
Hem o yana, hem bu yana,
İşte sana bir nişane,
Varıp yare selam söyle!**

**Turna gelir yar ilinden,
Aşıp dağların belinden,
Dertli Kerem'in dilinden,
Turnam yare selam söyle!**

Kerem sözlerini kısa kesti, yola devam ettiler. Bir müddet yol gittikten sonra bir obaya ulaştılar. Kerem obanın kenarında bir kız gördü. Bu kız o kadar güzeldi ki güneş gibi her yana ışık saçıyordu. Kız geçip gitti. Birtakım adamlar Kerem'in çevresine toplandı. Kerem sazı sinesine basıp dedi:

Sizin ilde ben bir güzel görmüşüm,

**Şavkı vurur Gürcistan'ın iline.
Bülbül gibi tatlı tatlı şakıyor,
Bal dökülür dudağından diline.**

**Kadir mevlam vermiş gül cemalını,
Onu seven neyler dünya malını,
Kuşanıp kemerle ince belini
Boyuna benzer yüce servi dalına.**

**Kerem der ki benim yarım incedir,
Dudakları yarı açmış goncadır,
Sümbül sapı topuğundan yücedir,
Bir tel saçın vermem dünya malına.**

**Eladır gözleri, inci dişleri,
Kudretten çekilmiş keman kaşları,
Dal gerdanda kulaç kulaç saçları
Sarmaşır, dolanır ince beline.**

**Ben Kerem'im hep ağlarım zârımı,
Hak can alsın, ben çekerim çorımı,
Yukarıdan haber aldım yarımı,
Dediler göç etti Baycan iline.**

Söz tamam oldu, Sofu adamlardan Keşiş'i sordu. Gençler Keşiş'in Kars'a gittiğini bildirdiler. Kerem yola revan olup Kars'a doğru yol almaya başladı. Yolda gene bir katar turna gördüler. Kerem Sofu'ya dedi:

– Sofu lala, dur bakalım turnalardan bir haber sorayım.

Aldı Kerem bakalım turnalara ne dedi:

**Göz yüzünde bölük bölük turnalar,
Nedir sizin ahvaliniz, haliniz?
Bir arzuhal etsem, yara yetirin,
Dost yanına düşer ise yolunuz.**

**Gökte şahin, sungur görür şaşarsız,
O yüce dağları nasıl aşarsız?**

**Avcıyı görünce kanat açarsız,
Kışın Karabağ'dır sizin iliniz.**

**Zalim şahin pençesine düşersiz,
Yüce dağı, ormanları geçersiz,
Yaz gelende yaylalarda gezersiz,
Kırılmasın kanadınız kolunuz.**

**Dertli Kerem der ki uğradım derde,
Canım kurban olsun mert oğlu merde,
Garip turna ne gezersiz bu yerde?
Yok mu sizin vatanınız, iliniz?**

Az gittiler, çok gittiler, günlerin birinde varıp Kars şehrine ulaştılar. Burada bir kocakarıya misafir oldular. Etraftan ahali toplaşıp geldi. Misafire hoş geldin dediler, hal hatır sordular. Kerem aldı sazını, toplananların sualine şöyle cevap verdi:

**Ey ağalar, nice olur
Hali yardan ayrılanın?
Bir gün düşer gurbet ele,
Yolu yardan ayrılanın.**

**Karanfiller kokmaz imiş,
Gül dikensiz bitmez imiş,
İşe, güce gitmez imiş,
Eli yardan ayrılanın.**

**Şahinler göğe çekilir,
Sunalar göle dökülür,
On beş yaşında bükülür,
Beli yardan ayrılanın.**

**Dertli Kerem gelir derler,
Burda ölür kalır derler,
Konuşmaz lal olur derler,
Dili yardan ayrılanın.**

Adamlar Kerem'e dediler:

– Âşık, arzun nedir? Bizden nasıl bir armağan istersin?

Kerem dedi:

– Ben armağan isteyen âşıklardan değilim. Size bir türkü daha söyleyeyim, gönlünüz şad olsun.

Aldı Kerem:

**Kadir mevlam budur senden dileğim,
Bu gelen kışımız bahar, yaz ola.
Günde otuz yiğit devran eyleye,
Aksine çevrilip boran düz ola.**

**Günde bin tavuğum yumurta sala,
İyi kâtip gerek hesabın ala,
Bin bir kara karga güvercin ola,
Bir dem dolusu da ördek kaz ola.**

**Bin sefinem deryalarda kışlaya,
Kırk yavrulu bin kısrağım kışneye,
Yanında iki yüz çoban işleye,
Her bir sürüsünde bin beş yüz ola.**

**Deli gönlüm aşk oduna bulana,
Hey ağalar sözüm yadda saklana,
Dokuz tavla atım hazır bağlana,
Bir iki tavla da tüm yağız ola.**

**Dertli Kerem der ki dünyanın işi,
Gözümden akıttım kan ile yaşı,
Ta bu kadar mala malikse kişi,
Bir eli İran'da bal kaymak ola.**

Sofu onlardan da Keşiş'i sordu. Dediler:

– Keşiş buradan geçip Beyazıt'a gitti.

Kerem'le Sofu geceyi orada geçirdiler, sabah erken kalkıp yola koyuldular. Kerem dağ eteği ile gidiyordu. Baktı bir yerde o kadar turaç, keklik var ki o yana bu yana uçuşuyorlar. Birdenbire Kerem'in hali perişan oldu, sazı göğsüne bastırıp haline münasip okumaya başladı:

Aman felek yardım eyle bu günde,

**Birdenbire geldi aldı dert beni!
Gece gündüz oda yandım, tutuştum,
Tuttu yolum yolum yoldu dert beni!**

**Gurbet elde yüce dağlar aşalı,
Ah ettikçe kara bağrım deşeli,
Ben Ashı'mdan ayrı düştüm düşeli,
Delik delik etti, deldi dert beni!**

**Felek benim ile inat eyledi.
Gam ile hicramı ödül söyledi,
Keskin kılıcıyla bağrım büğledi,
Bölük bölük etti, böldü dert beni!**

**Gece gündüz dinmez gözümün yaşı,
Saldı kanlı felek başıma taşı,
Erzurum dağında geçirdim kışı,
Sonunda çöllere saldı dert beni!**

**Bilmem hayal midir, yoksa düş gibi,
Geldi geçti boran gibi, kış gibi,
Dertli Kerem yuvasında kuş gibi,
Tuttu yolum yolum yoldu dert beni.**

Söz tamam oldu. Yollarına devam edip gide gide Oltu'ya vardılar. Burada da haber aldılar ki Keşiş Beyazıt'a gitmiş. Karınlarını doyurduktan sonra Beyazıt'a doğru yeniden yola koyuldular.

Az gittiler, çok gittiler, Beyazıt yakınlarında bir grup kıza rast geldiler. Kerem baktı ki kızların içinde bir kız var ki güzellikte misli menendi yoktur. Kerem'in aklı başından gitti, aldı sazı bakalım ne dedi:

**Sofu lala, bugün bir güzel gördüm,
Kudretten çekilmiş kara kaşları,
İstedim ki nazlı yarı söyletem,
Öfke dindirmekti, bildim, işleri.**

**Ne güzel süslenmiş gönül sunası,
Tahtı Süleymandır yarin sinesi,**

**Bin naz ile beslemiştir anası,
Dal gerdanı bürümüştür saçları.**

**Kerem der ki türlü türlü hali var,
Yanağında tane tane beni var,
Ağız şeker, dudaklarda balı var,
İnci gibi dizilmiştir dişleri.**

Türkü sona erdi. Yola revan olup bir süre sonra Beyazıt'a vardılar. Kerem şehrin kenarında bekledi. Dönüp şöyle bir geldiği yola baktı. Sazı göğsüne basıp okudu:

**Sofu kardeş üç memleket geçirdik,
Biri İran, biri Turan, bir Gilan,
Yiğidin başına üç devlet konar,
Biri akıl, biri gençlik, biri şan.**

**Keşişin ettiği böylece kalmaz,
İki sevgilinin kalbi sağalmaz,
Bu dünya yüzünde üç şey zay olmaz.
Biri kayra, biri bilim, bir nan.**

**Derdi gam yüzünden ben de bizarım.
Bu dertleri kalem alıp yazarım,
Çok yerleri bundan böyle gezerim,
Biri Tiflis, biri Ağrı, biri Van.**

**Keşke Kerem muradına ereydi,
Kısmet olup, yar yüzünü göreydi,
Kadir mevlam bana üç dert vereydi,
Biri alış, biri tutuş, biri yan.**

Kerem sözünü bitirince yola revan oldular. Gide gide Van şehrine ulaştılar. Şehrin kenarına varınca Kerem durakladı. Adamlardan Keşiş'in Ardahan'a gittiğini öğrenip yeniden yola koyuldular. Uzak yolu yakın edip Ardaha'a vardılar. Aslı Kerem'in aklına geldi, aldı Kerem bakalım ne dedi:

**Bizim ilden sürdüm burya getirdim,
Bu dağlardan aşan bir sunam tektir,
Sis bürüdü, boran oldu yitirdim,
Bu dağlardan aşan bir sunam tektir.**

**İniş yerde duman sis pusu besler,
Âşık olan öz maşukunu ister,
Kötü günde dostun atmaz yiğitler,
Bu dağlardan aşan bir sunam tektir.**

**Yitirdim Aslı'mı durmaz ararım,
Kesildi kalmadı sabrı kararım,
Ben Kerem'im aşk oduna yanarım,
Bu dağlardan aşan bir sunam tektir.**

Kerem adamlardan Keşiş'i sordu. Adamlar Keşiş'in dün geçip gittiğini söylediler. Bunlar yola koyulup bir süre yol gittiler. Bir dağın eteğinde önlerini kırk haramiler kesti. Kerem bu durumu görünce sazına davrandı:

**Gece gündüz zari zari ağlarım,
Beni vatanıma gönder yarabbi!
Bu dünyaya gelen gitmek içindir,
Buradan kulunu kurtar yarabbi!**

**Yarabbi sen koru gönlümü gamdan,
Yitirdim Aslı'mı, can çıkmaz tenden,
Öldürürler beni, yar gider elden,
Benim halim sana çatar yarabbi!**

**Bu Kerem'i aşk oduna yandırma,
Derdiği goncayı ondan aldırma,
Ağaları elleri de güldürme,
Kalbine merhamet yetir yarabbi!**

Haramiler onlara dokunmayıp sordular:

- Siz kimsiniz, nereye gidiyorsunuz?

Kerem dedi:

– Ben Ziyad Han'ın oğluyum. Kara Keşiş'in kızına âşık oldum. Keşiş kızını alıp kaçtı. Onun ardına düştüm.

Haramiler birbirinin yüzüne bakıp dediler:

– Bu Hak âşığıdır. Var git, âşık, Allah seni muradına erdirsin.

Kerem'le Sofu bir süre yol gittiler. Bir şehre yaklaştıklarında Kerem durakladı. Sofu sordu:

– Niye durdun?

Kerem dedi:

– Bilmiyorum. Keşiş burada da yoktur.

Sofu çok konuştu, Kerem az işitti, yerinden kıpırdamadı. Sofu çaresiz Kerem'i orada bırakıp haber toplamak için şehre gitti. Kerem kaldı yalnız başına, kederlendi, aldı sazı eline ve okudu:

**Yüksek havada uçarsın,
İndireydim gönül seni.
Budak budak gül dalına,
Konduraydım gönül seni.**

**Yüce dağlar yüce olur,
Gündüz geçer, gece olur,
Gör ayrılık nice olur,
Kandıraydım gönül seni.**

**Bu dert benden yad olanda,
Zehir ağzım tat alanda,
Bir dem gülüp şad olanda,
Dindireydim gönül seni.**

Muştakım Aslı'm teline,

**Varaydım oba-iline,
Her dem arap at beline
Bindireydim gönül seni.**

**Yüce dağdan aşıraydım,
Vatanından göçüreydim,
Gurbet ele düşüreydim,
Yandıraydım gönül seni.**

**Ördeği avlarlar gölde,
Şahini beslerler kolda,
Bezirgân geçtiği yolda,
İndireydim gönül seni.**

**Dertli Kerem kan ağlayıp,
Yüreğin çapraz dağlayıp,
Yaz baharda yas bağlayıp
Güldüreydim gönül seni.**

Kerem türküsünü henüz bitirmişti ki Sofu geldi, Keşiş'in orada olmadığını söyledi. Kerem'in yüreği demirci körüğü gibi yanmağa başladı. Sazı göğsüne bastırıp yüzünü yola tutarak gene okumaya başladı:

**Ulak yardan kötü haber getirdi,
Bana ne acayip hal oldu bugün,
Bir olan derdimi yüze yetirdi,
Yandı kara bağrım, kül oldu bugün.**

**Mecnun gibi gezdim sahrayı, dağı,
Felek şerbetini eyledi ağı,
Eğdi kametimi Aslı firağı,
Tutuldu dillerim, lal oldu bugün.**

**Ben Kerem'im neylemişim, neyleyim,
Hançer alıp bağrım başın dağlayım,
Yüz tutup gurbete sefer eyleyim,
Karlı dağlar bana yol oldu bugün.**

Oradan yola koyuldular; bir gün bir gece gittikten sonra Helrut Dağı'na ulaştılar.

Kerem dedi:

– Sofu lala, bu dağa Helrut Dağı derler. Bekle buna bir iki söz diyeyim, sonra gidelim.

**Başına döndüğüm yaradan Tanrı,
Yarattın ortada ne güzel yari,
Sandım ki Aslı'dır giyinip sarı,
Demedim gül ola, aldata beni.**

**Önleyip önümü gittikçe rüzgâr,
Esen tipi, boran, döker gökten kar,
Dedim: Seven Aslı ola vefakâr,
Demedim elinde oynata beni.**

**Ben Kerem'im, Aslı Han'a kul oldum,
Yandım yandım ateşine kül oldum,
Servetim dağıldı, tüm yoksul oldum,
Sonda muhtaç etti yar yada beni.**

Sofu baktı ki Kerem'in hali çok perişandır. Sordu:

– Azizim, gene sana ne oldu?

Kerem sazı göğsüne bastırıp dedi:

**Sofu ne sorarsın benim halimi?
Yardan ayrılalı şad olmaz gönül.
Leyla'sın yitirmiş Mecnun'a döndüm,
Her gece takkesi taç olmaz gönül.**

**Bir dem seyyah olur, kılıç kuşanır,
Bir dem turab olur, yere döşenir,
Bir dem Hak'tan korku çeker üşenir,
Bir dem padişah'tan yücelir gönül.**

**Bir dem gölde biten kargı kamıştır,
Bir dem bahçelerde türlü yemiştir,
Bir dem altın olur bir dem gümüştür,
Bir dem paslanır da tunç olur gönül.**

**Bir dem piyadedir, bir dem atlanır,
Bir dem şekerlenir, bir dem tatlanır,
Bir dem olur, her cefaya katlanır,
Bir dem zehirden de acolor gönül.**

**Bir dem abdal olur, girer şallara,
Bir dem dellal olur, düşer dillere,
Bir dem yolcu olur, gider yollara,
Bir dem gençlerden de genç olur gönül.**

**Kerem der ki sonucuna varılmaz,
Arap at yorulur, gönül yorulmaz,
Gönül sırça saray, sinsa kurulmaz
Ezeli, sonrası göç olur gönül.**

Kerem sözü sona erdirince yeniden yola koyuldular. Gide gide bir akşam güzel bir köye ulaştılar. Kerem'in omzunda sazını gören ahali toplanıp onları selamladılar, izzet ikram için bir eve götürdüler. Konuklar yediler içtiler, ondan bundan sohbet ettiler. Bazıları Kerem'den türkü istedi. Kerem ayağa kalkarak sazı göğsüne bastırıp dedi:

**Ey hazerat Aslı gitti elimden,
Kaldım burda ahuzarın içinde.
Bağı tuttu şeyda bülbül nalesi,
Bülbül bağı yandı zarın içinde**

**Rakiplerin fitnessine inandım,
Firkat ne olduğun sonradan kandım,
Yarin hasretinden tutuştum, yandım,
Fıtıl gibi yandım narın içinde.**

**Kerem'im, nic'oldu ulusum, ilim.
Yar yar diye diye lal oldu dilim,
Han Aslı'dan ayrı büküldü belim.
Kaldım namus ile arın içinde.**

Dinleyenler Kerem'in böyle yanık yanık okumasından perişan olup Sofu'ya sordular:

– Bu âşık nerelidir? Niye böyle gamlı kederli okuyor?

Sofu bütün olup biteni baştan sona kadar dinleyicilere anlattı. Kerem'in yüreği daha da tutuşup ateş aldı. Sazı göğsüne basıp dedi:

**Ey arifler gelin size söyleyim,
İstekli dost benden aralı düştü.
Yıllar hasretiyim, aylar ayrısı
Sinem kargı yedi yaralı düştü.**

**Yeniyetme, on üç on dört yaşında,
Kusur yoktur kirpiğinde kaşında,
Akşam sabah pınarların başında,
Aklıma dağların maralı düştü.**

**Kerem'im yollarım toz tozar oldu,
Boran oldu, tipi oldu, kar oldu,
Dost bağında ayva oldu, nar oldu,
Bu yıl bizim bağlar goralı ^[16] düştü.**

Kerem türküyü bitirince gene yola koyuldular. Az gittiler, uz gittiler, varıp bir akarsuyun kenarına ulaştılar. Kerem baktı ki sağ taraf kaya, sol taraf orman, önü de çaydır. Dinelip Sofu'ya döndü:

– Sofu lala, bekle biraz, bu yerlerden Aslı Han'ı sorayım, belki bunlar onun yerini bize söylerler.

Sofu bekledi. Aldı Kerem bakalım kayaya ormana, çaya Aslı'yı nasıl sordu:

**Senden sual etsem ey sarı kaya,
Benim Aslı'm buralardan geçti mi?
Mübarek gölgenle salmışsın saya,
Benim Aslı'm burdan geçti mi?**

Sarı kaya dile gelip aldı bakalım cevap olarak ne dedi:

**Sana söylüyorum âşıklar hası,
Senin Aslı'n bundan geldi de geçti.
Yanıdaydı babasıyla anası
İzini üstüme saldı da gitti.**

Aldı Kerem:

**Senden sual etsem ey kara meşe,
Kalemi kudretten çekilmiş kaşa,
Bürümüşsün dağı taşı menekşe,**

Benim Aslı'm buralardan geçti mi?

Meşe de dile gelip cevap verdi:

**Yarin saldı seni olmadık gama,
Dayanmaz mı dertli yiğit bu deme?
Güneş gibi kondu benim sineme,
Aslı benden bir gül aldı da gitti.**

Kerem yüzünü çaya dönerek sordu:

**Abıhayat gibi daim akarsın,
Hakkın cemaline bazen bakarsın,
Dolana dolana evler yıkarsın
Benim Aslı'm buralardan geçti mi?**

Çay da dile gelip Kerem'e cevap verdi:

**Kerem tutar onun her zaman yasın,
Yanına almıştır ata-anasın,
Hem içti hem de doldurdu tasın
Atların suyuma saldı da gitti.**

Söz tamamlanıp sona erdi. Kerem o yana, bu yana bakındı. Çayın üstünde bir köprü bulunduğunu gördü. Köprü'nün yanına yaklaştı. Sazı göğsüne bastırıp köprüye dönerek dedi:

**Yolum geldi sana çıktı,
Köprü Aslı'mı gördün mü?
Rakiplerim beni yıktı,
Köprü Aslı'mı gördün mü?**

**Kara kayadandır taşın,
Belli değil senin yaşın,
Eksik olmaz hiç savaştın,
Köprü Aslı'mı gördün mü?**

**Dertli Kerem gelip durar,
Gül gibi boynunu burar,
Aslı Han'ı senden sorar,
Köprü Aslı'mı gördün mü?**

Kerem sözünü kısa kesip gitmeye yelteniyordu ki birden bir ceylan belirdi. Kerem ceylanı görünce sazı göğsüne bastırıp bakalım ceylandan Aslı'yı nasıl sual eyledi:

**Sana da sorayım ey güzel ceylan
Ash, Keşif buralardan geçti mi?
Düşüp arkasına olmuşum revan
Çoban Köprüsü'nden bir su içti mi?**

Kerem böyle deyince ceylan dile gelip bakalım Kerem'e ne cevap verdi:

**Sana bildireyim ey civan oğlan,
Ash anasıyla düştüler yola.
Bir seher vaktinde gördüm ki burdan
Yanında babası geçtiler sola.**

Kerem:

**Bu âşıklık eğdi benim kaddimi,
Bütün ilde bednam etti adımı,
Kerem gelsin, beni bulsun dedi mi?
Gizli sırlarımı sana açtı mı?**

Ceylan:

**Murada yetirsin seni yaradan,
Hasımların çekilsinler aradan,
Sevdiğin göçle geçti buradan,
Bakmadı Ash Han ne sağ, ne sola.**

Kerem:

**Ne zamandır bu yerlerde durursun,
Kırık gönlüm kara taş vurursun,
Ash Han'ı sen ağlar mı bilirsin?
Yoksa gülüp bu dağları aştı mı?**

Ceylan:

**Kadir mevlam hiçten yaratmış bizi,
Geceye kattılar günlü gündüzü,
Kerem, Ash Han'ın budur son sözü:
Erzurum'a varsan gönlüm hoş ola.**

Kerem:

**Kerem der ki kime açsam derdimi?
Rakiplerim gonca gülü derdi mi?**

**Varsam Erzurum'a görsem Aslı'mı,
Yoksa Keşiş alıp yine kaçtı mı?**

Ceylan:

**Mevlam yardım etsin sana bu işte,
Ceylan der ki yürük atın yarışta,
Erzurum'a vardı zalim Keşiş de,
Ben derim ki kısmet sana hoş ola.**

Kerem ceylanı orada bırakıp yola koyuldu. Gide gide bir obaya vardılar. Buranın insanları konuksevmez kişilerdi. Keremgil burada biraz gezip dolaştılar, onlara hiç kimse yakınlık göstermedi. Kerem baktı ki adamlar o yanda, bu yanda dolaşp duruyorlar, ama hiçbiri onların halini sormuyor. Kerem'in yüreği kabardı, sazı dertli sinesine bindirip, sesini sazına uyarladı, aldı bakalım ne dedi:

**Gurbet elde garip garip ağlarım,
Müşkül halim bildiren yok, bilen yok!
Gece gündüz figan edip yanarım,
Ağlatan yok, güldüren yok, gülen yok!**

**Terk eyledim ben atamı, anamı,
Gönlümden uçurdum telli sunamı,
Hançer alıp dert odağı sinemi,
Şişleyen yok, deldiren yok, delen yok!**

**Dertli sinem döğünürüm, dağlarım,
Ak giyinmem, karaları bağlarım,
Dert elinden ah çekerim, ağlarım,
Gözüm yaşın sildiren yok, silen yok!**

**Kerem'im yetmedim ben Aslı Han'a,
Pay bildim ölümü bu yazık cana,
Gece gündüz kervan gider her yana,
Yüz çevirip bu virana gelen yok!**

Türkü sona erdi. Neden sonra yaşlı biri gelip bunlara selam verdi. Sofu ona sordu:

– Baba, burası neredir? Burada hiç misafire yüz vermezler mi?

Yaşlı adam dedi:

– Evet, evlat, ben de buralı değilim.

Yaşlı kişi Kerem'in kim olduğunu öğrenince dedi:

– Âşık, senin aradığın Keşiş dün buradan geçip gitti. Haydi, Allah yardımcın olsun!

Kerem oradan çıkıp gitmeye niyetlendi, yola koyuldu. Daha biraz uzaklaşmışlardı ki bir turnanın tek başına gökte süzülüp gitmekte olduğunu gördü. Kerem Sofu'yu durdurup aldı sazı, bakalım turnaya ne dedi:

**Gökyüzünde uçup giden tek turna,
Gamlı gamlı ötme gönül şen değil.
Sen de benim gibi yardan ayrıldın,
Gamlı gamlı ötme, gönül şen değil.**

**Melul melul gökyüzünde uçarsın,
Seyyah olup ülkeleri gezersin,
Süzülüşte han Aslı'ma benzersin,
Gamlı gamlı ötme gönül şen değil.**

**Dertli Kerem attı namus, arını,
Yolunda sarf etti bütün varını,
Hep aranır bulmaz Aslı yarını,
Gamlı gamlı ötme gönül şen değil.**

Türkü bitince Sofu dedi:

– Kerem ah vah zamanı değil. Haydi gidelim. Bir süre yol aldıktan sonra bir pınarın başında toplanmış birtakım kadınlara rastgeldiler. Kerem kızların içinde Aslı'ya benzeyen bir kız görünce sazını göğsüne bastırıp bakalım kıza ne dedi:

**Su başında duran gelinler kızlar,
Allı gelin Han Aslı'ma benzersin.
Doğrusun söylerler hakkı sevenler,
Benli gelin Han Aslı'ma benzersin.**

Kerem'in sözlerini işiten kız saçlarından bir beligi saz niyetine göğsüne düşürüp Kerem'e cevap verdi:

Kız:

**Âşık, aşıp karlı dağlar gelmişsin,
Var git burdan, senin yarin değilim.
Yitirdin aklını düştün çöllere,
Var git burdan, senin yarin değilim.**

Kerem:

**Aslı'm gibi yanağında benin var,
İnceden de ince acep belin var,
Ağzında baldan tatlı dilin var,
Allı gelin, Han Aslı'ma benzersin.**

Kız:

**Deme, Âşık seni çekerler dara,
Salarlar zindana, açarlar yara,
Ayrıl git bizlerden, bul kendin çare,
Var git burdan, senin yarin değilim.**

Kerem:

**Dertli Kerem yüce yüce dağ aştı,
Aştı aştı, gurbet ellere düştü,
Uçurdun şahini serçeyi seçti,
Allı gelin, Han Aslı'ma benzersin.**

Kız:

**Güllü Hanım gül benzini soldurur,
Âşık olan maşukunu güldürür,
Bir nişanlım var ki seni öldürür,
Var git burdan senin yarin değilim.**

Sofu baktı kızlar kızıyor, hemen onlara Keşiş'i sordu. Kızlar dediler:

– Keşişgil dün buradaydılar, güneş doğar doğmaz gittiler.

Sofu ile Kerem kızların gösterdiği yana gitmekte olsunlar biz şimdi Keşiş'ten haber verelim.

Keşiş buradan ayrıldıktan sonra gündüzü geceye katıp yol alarak Kayseri şehrine ulaştı. Doğru Kayseri paşasının yanına gitti.

– Ben bir Müslüman âşığın elinden kızımı alıp kaçmışım. Bu yüzden bana rahat huzur yoktur. Şimdi size sığınıyorum. İzin ver senin yurdunda yaşayalım. Ama şu şartla: söz konusu âşık gelip buralara çıkarsa senin halkın benim yerimi ona göstermesin.

Paşa razı oldu. Keşişe gözden uzak yerde bir ev verdikten sonra ahalisine emretti ki başka ülkeden buraya Kerem adında bir âşık gelirse yakalansın. Her kim ki Keşiş'in evini Kerem'e gösterirse o da dar ağacına asılsın.

Kerem ile Sofu bir nice gün, bir nice gece yol alıp bir karlı dağın eteğine vardılar. Bu dağ Gence dağlarına çok benziyordu. Kerem'in yüreği coştı, aldı sazı bakalım ne dedi:

**Karşıdaki karlı dağlar,
Dağlar bizim doğlarmola...
Beyaz saçlı yaşlı anam,
Oğul deyip ağlarmola...**

**Mekke'den gelen hacılar,
Yüreğimde var acılar,
Evimizdeki bacılar
Kardeş deyip ağlarmola...**

**Felek nedir benim hatam,
Ne melulum, ne de şadam,
Ak sakallı koca atam,
Kerem deyip ağlarmola...**

Keremgil tam gitmek üzereyken hava bozdu, her yeri sis pus bürüdü. Şiddetli bir kar yağışı başladı. Kerem havayı böyle görünce aldı sazı bakalım ne dedi:

**Deli gönül kalktı figan eyledi,
Gidemezsin, Kerem, kıştır, geri dön!
Kalmadı mecalim borandan, kardan,
Gidemezsin, Kerem, kıştır, geri dön!**

**Yağmur yağar, yerin yüzü yaş olur,
Sis pus olur, boran olur, kış olur,
Hava böyle kalmaz, gene hoş olur,
Gidemezsin, Kerem, kıştır, geri dön!**

**Gider kış eyyamı görürüz yazı,
Gülistana döner dağların yüzü,
Ey felek, ne olur, ağlatma bizi,
Gidemezsin, Kerem kıştır, geri dön!**

Hava açılmadı, daha kötüleşti. Yolu kaybettiler. Kerem:

**Boranlı dağlarda yolum yitirdim,
Çağırırım amam felek, aman hey!..
Bir yanımda yağmur yağar, kar serper,
Bir yanımda sis pus, bulut, duman hey!..**

**Akşam oldu göremedim yolumu,
Soğuk aldı ayağımı elimi,
Çoktan göze aldım yine ölümü,
Daha yoktur sağlığıma güman hey!..**

**Dağlar himmet edin, burda kalmayım,
Kalırsam da gurbet elde ölmeyim,
Bari düşmanlara muhtaç olmayım,
Aman felek, benim halim yaman hey!..**

**Kurtlar kuşlar üşüşürler leşime,
Bakmazlar gözümde akan yaşıma,
Gurbet elde bela gelir başıma,
Doğru dönmez çarkifelek aman hey!..**

**Dar günümde kimse yetmez feryada,
Bu tipide kimse gelmez imdada,
Kerem der ki, ölüm haktır dünyada,
Ahirette karşı gelsin iman hey!..**

Rüzgâr sanki Kerem'le zıtlıyordu. Giderek daha da sertleşti. Kerem sazı göğsüne basıp gene aldı bakalım ne dedi:

**Ama felek budur senden dileğim,
Koyma beni yarı yolda kış günü.
Kerem eyle, yardım et tut elimden,
Yetir muradına sen bu düşkünü.**

**Tipi boran alıp dört bir yanıma,
Soğuk tutmuş iliğimi, kanımı,
Vadem tamam ise gel al canımı,
Felek bana minnet etme beş günü.**

**Kerem'im bir kimse yetmez imdada,
Aslı bivefadır, hiç salmaz yada,
Ömrüm geçti ahuzarla dünyada,**

Çok aradım hiç görmedim hoş günü.

Kerem türküsünü bitirmiştiki karşısında nurani yüzlü yaşlı bir kişi belirdi:

– Gam çekme Kerem, dedi. Korkma darda kalmayacaksınız. Yumun gözünüzü!

Kerem’le Sofu gözlerini yumdular. Ne kadar zaman geçti, bilmiyorum, nurani kişi seslendi:

– Açın gözlerinizi!

Keremgil gözlerini açınca bir de baktılar ki safalı bir yeredirler. Nurani kişi de ortada yok. Ama yer ne yer... Öyle ki gül gülü çağırıyor, bülbül bülbülü. Kerem etrafa bakınca iki yavrulu bir ceylan gördü. Ceylan yaralıdır, yavruları da etrafında inlemektedir. Ceylanın al kanı çimenleri kızıla boyamış. Kerem’in gönlü bulandı, aldı sazı bakalım ceylana ne dedi:

Ben, ey Sofu lala, nice yanmayım

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

İnsaf mıdır ahvalini bilmeyim.

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

Kurşun değmiş bu ceylanın yüzüne,

Kan sıvanmış topuğuna, dizine,

Gözü benzer Han Aslı’nın gözüne,

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

Zalime avcı onu halsiz salmıştır,

Dört yanını kara kanlar almıştır,

Kimsesi yok, melul mahzun kalmıştır,

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

Yaraları eski değil, tazedir,

Siyah sürme ela göze mezedir,

Bu ceylanı kim al kana bezetir,

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

Kerem’im, düşmüşüm ben gurbet ele,

Seyrana çıkmıştı ceylanı çöle,

Ağlarım, sızlarım ben bundan böyle,

Aslı Han’ın ceylandır bu ceylan.

Tam o sırada bir de baktılar ki avcılar dağdan inip gelmektedir. Kerem onları görünce sazın alıp bakalım avcılarının geldiğini ceylana nasıl haber verdi:

**Süre süre avcı dağdan indiren,
Kaç, kuzulu ceylan, yad avcı geldi.
Oku ile vurup taprağa seren,
Kaç, kuzulu ceylan, yad avcı geldi.**

**Güzel çimenlikte ceylan sürüsü,
Sürüden ayrılmış onun birisi,
Kana boyanmıştır güzel derisi,
Kaç, kuzulu ceylan, yad avcı geldi.**

**Zalim avcı düşmüş gelir izine,
Al kanı akıtmış iki dizine,
Sinekler konmuştur kanlı yüzüne,
Kaç, kuzulu ceylan, yad avcı geldi.**

**Böyle mi olur avcıların hilesi
Koltuğundan almış, sızlar yarası,
Hekime gösterip, yoktur çaresi,
Kaç, kuzulu ceylan, ya avcı geldi.**

**Süre süre indirdiler dağlardan,
Al süsenli bahçelerden, bağlardan,
Kerem der ki geçtiğin yollardan
Kaç, kuzulu ceylan, yad avcı geldi.**

Yaralı ceylan ne kadar çabaladıysa da yavrularını alıp bir yana gidemedi. Zaten yavrularından da ayrılmak istemiyordu. Kerem bu durumu görünce avcıların önüne çıktı. Avcılar ondan sordular:

– Buralarda yaralı bir ceylan gördünüz mü?

Kerem başka yöndeki bir dereyi gösterip:

– Ceylan kaçıp o dereye gitti, dedi.

Avcılar o yana yöneldiler. Kerem gelip ceylanın yaralarını tımar etti. Onu götürüp yakındaki bir mağaraya koydu. Sonra sazını dillendirip dertli dertli okumaya başladı:

**Bu sefer ayının yirmi beşinde
Bu dağda bir ceylan ağlar, iniler,
İki körpe kuzu vardı peşinde**

Bu dağda bir ceylan ağlar, iniler.

**Oklar deyip onu candan salmıştır,
Dört yanını kızıl kanlar almıştır,
Yavruları melul mahzun kalmıştır,
Bu dağda bir ceylan ağlar, iniler.**

**İnsan amma zalim olmuş, gaziler,
Sinesinde yaraları sızılar,
Kerem gibi öz yurdunu arzular,
Bu dağda bir ceylan ağlar, iniler.**

**Çokça ok yarası vardı canında,
İki yavrusu da ağlar yanında,
Kerem der ki, anası yok yanında
Bu dağda bir ceylan ağlar, iniler.**

Sofu Kerem'i kaldırdı, yola koyuldular. Gide gide bir obaya vardılar. Kerem çok fena hastalanmıştı. Tam obanın yanına vardıklarında gökte bir takım turna belirdi. Kerem sazı aldı bakalım turnalarla öz yurduna ne dilekler yolladı:

**Turna, gider olsan bizim illere,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin,
Eğer sizden sual eden olursa,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin.**

**Ben uçardım, kanatlarım yoruldu.
Gurbet elde kara bağrım kavruldu,
Hasta düştüm artık belim kıvrıldı,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin.**

**Gurbet elde melul mahzum olmuşum,
Aşkına düşeli Mecnun olmuşum,
Bir saçı Leyla'ya meftun olmuşum,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin.**

**Hasta düştüm kimse bilmez halimi,
Elimden aldurdım gonca gülümü**

**Ne diyara tutup gitsem yönümü,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin.**

**Dertli Kerem hasta düştü iniler,
Ah ettikçe kulakları çınlar,
Belki mevla bize imdada gelir,
Gurbette bir hasta gördüm diyesin.**

Kerem hastalığına bakmayıp gene de yola koyuldu. Bir miktar yol aldıktan sonra bir mezarlığa rastladılar. Mezarlığı görünce Kerem'in yüreği yumuşayıp gözleri doldu. Sazı göğsüne bastırıp bakalım ne dedi:

**Yine vatanımdan oldum tedirgin,
Hasta düştüm, gurbet ellerde kaldım.
Rakiplerim bu arada çoğaldı,
Arttı düşmanlarım dillerde kaldım.**

**Yanarım, yanarım, tütünüm tütmez,
Ah çekerim, ahım kimseye yetmez,
Aslı'mın sevdası başımdan gitmez,
Amma rüsvay oldum, dillerde kaldım.**

**Kerem şimdi arar gezer ölümü,
Felek kırdı kanadımı, kolumu,
Duman bastı şaşırmışım yolumu,
Yağmurlu boranlı yollarda kaldım.**

Kerem'in gözü harap bir mezarın içindeki bir kuru kafa kemiğine ilişti. Kerem eğilip kuru kafayı aldı. Toprağını silip temizledikten sonra o yanına, bu yanına baktı.

– Sofu lala, dedi, bu kuru kafayı görüyor musun? Bir zamanlar bu da bizim gibi insandı. Gün gelecek biz de böyle olacağız. Eğlen bir türkü söyleyip bunun halini sorayım.

**Bir sual sorayım haber ver bana,
Sen de bu dünyada var mıydın kafa?
Hayvan mıydın, insan mıydın, ne idin?
Türlü meyvelerden tattın mı kafa?**

**Ayrılmış çenesi, dökülmüş dişi,
Bozulmuş kirpiği, süzülmüş kaşı,**

**Her zaman böyledir feleğin işi,
Beş vakit namazı kıldın mı kafa?**

**Bakmaz mısın alnındaki yazına,
Toprak dolmuş, kulağına, gözüne,
Hiç uydun mu kör şeytanın sözüne,
Helal diye haram yedin mi kafa?**

Kafa dile gelip konuştu:

**Dinle şimdi gelen geçen halimi,
Bir zaman dünyada ben de var idim.
Bir şah idim, bela geldi başıma,
Sanki asırlara yadigâr idim.**

Kafanın dile geldiğini görünce gene aldı Kerem:

**Kafa bu dünyada bir de mert miydin?
Dünya malı için yoksa kurt muydun?
On, on beş yaşında bir yiğit miydin?
Yoksa ak sakallı pir miydin kafa?**

Aldı Kafa:

**Ben bir güldüm, bahçelerde biterdim,
Lokman idim, bilimlere yeterdim,
Altmış yıl yaşadım, yüz yıl beklerdim
Şecaatli, adlı ve namdar idim.**

Kerem:

**Kafa, bu dünyada iyi, has mıydın?!
Dünya malı için kara yas mıydın?!
Yedirmez, içirmez bir nekes miydin?!
Sofrası meydanda er miydin kafa?!**

Kafa:

**Bilmez idim ben malımın hesabın
Düşünmezdim hiç ahiret azabın
Akıbet nuş ettim ecel şarabın
Öldüğümde tamam ihtiyar idim.**

Kerem:

**Dertli Kerem ahuzarın artırsın,
Cümle müşkül işlerini bitirsin,
Ne zamandan beri burda yatarsın?
Bu dünyada ölmem der miydin kafa?**

Kafa:

**Ben kuru kafayım burda oturdum,
Senin müşkül işlerini bitirdim,
Yüz on yıldır ben bu yerde yatardım,
Ben de senin gibi aşikâr idim.**

Kafa sözünü bitirir bitirmez yuvarlana yuvarlana gidip gene mezara girdi, yok oldu. Keremgil yollarına devam ettiler. Mezarlıktan tam çıkmak üzereyken Kerem baktı ki bir genç kız bir mezarın başında durup ağlamaktadır. Arada bir kalkıp mezarın etrafını dolaşmakta, sonra gene oturup ağlamaktadır.

Kerem kızın yanına gitti. Sazın sinesine bastırıp ondan neler sordu:

**Kaşları mihrabı, gözleri yağı,
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?
Âşığı bent eder zülfü, dudağı,
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?**

Kerem böyle deyince kız kalkıp dal gerdana dökülmüş bir kulaç saçından üç tel ayırıp bakalım Kerem'e nasıl karşılık verdi:

**Âşık, ne sorarsın benim, halimi,
Yar aşkına dolanırım mezarı!
Ne müddettir yandım firkat oduna,
Yar aşkına dolanırım mezarı!**

Kerem:

**Karalar giymişsin, yastadır başın,
Kudretten çekilmiş, karadır kaşın,
Baban mı ölmüştür, yoksa kardaşın,
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?**

Kız:

**Karalar giymişim, yastadır başım,
Kudretten çekilmiş, karadır kaşım,
Ne babam ölmüştür, ne de kardeşim,**

Yar aşkına dolanırım mezarı?

Kerem:

**Gün görmedim bu dünyaya geleli,
Ağlayıp da gözüm yaşın sileli,
Nice yıldır senin yarin öleli?
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?**

Kız:

**Güz olunca bahçelerde gül solar,
Ağlayınca gözüm yaşı sel olur,
Sevdiğim öleli yedi yıl olur,
Yar aşkına dolanırım mezarı.**

Kerem:

**Kalkışmış sunalar, göller kurumuş,
Etrafını çayır çimen bürümüş,
Yedi yılsa şimdi yarin çürümüş,
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?**

Kız:

**Elimden aldılar gül yüzlü yari,
Arttı yüreğimin gamı, kederi,
Yüreğimde sönmez aşkımın narı,
Yar aşkına dolanırım mezarı.**

Kerem:

**Yürü hey, yürü hey, gözü haramı,
Yüreğime koydun derdi, veremi,
Han Ashı'mdan beter ettin Kerem'i,
Ahu gözlüm, ne dönersin mezarı?!**

Kız:

**Nazlı der ki ben aşkın vefakârı,
Ağlamaktan ömrüm kısaldı yari,
Açın mezarımı göreyim yari,
Yar aşkına dolanırım mezarı!**

Kız başladı ağlamaya. Kerem anladı ki mezardaki kızın sevgilisidir, kanlı felek onu kızın elinden

almıştır. Kerem kıza teselli verdikten sonra sordu:

– Güzel kız, bu taraflarda aile efradıyla birlikte giden bir keşiş gördün mü?

Kız cevap vermedi. Kerem ne kadar ısrar ettiyse bir cevap alamadı. Baktı ki ne dese kız hiçbirini işitmiyor. Onun akli fikri mezardadır. Çar naçar ondan ayrıldılar. Mezarlıktan ayrılıp yola koyuldular; az gittiler, çok gittiler varıp bir yüce dağın eteğine ulaştılar. Dağ onların önünü kesti. Kerem dedi:

– Sofu lala, eğlen biraz bu dağa birkaç söz söyleyim, bize yol versin.

Aldı Kerem, bakalım dağa ne dedi:

**Yükseğinde şahin, sungur seslenir,
Yıldız Dağı hiç eksilmez dumanın.
Eteğinde dudu, kumru beslenir,
Yıldız Dağı, hiç eksilmez dumanın.**

**Sis, pus, boran olur sağnaklar iner,
Ormanında yavru geyikler meler,
Yamacında kurtlar, tilkiler ulur,
Yıldız Dağı, hiç eksilmez dumanın.**

**Yükseğinde bastırılmış kar olur,
Alt yanında bahçe olur, bar olur,
Elma olur, ayva olur, nar olur,
Yıldız Dağı, hiç eksilmez dumanın.**

**Sirtında otlanır koyunun, malın,
Hind'e, Hindistan'a bellidir halin,
Kervanın, göçerin cahı celalin,
Yıldız Dağı, hiç eksilmez dumanın.**

**Yücelerde kayan, yassı taşın var,
Tatlı tatlı öten bin bir kuşun var,
Kerem gibi ne belalı başın var,
Yıldız Dağı, hiç eksilmez dumanın.**

Kerem sözünü tamamlar tamamlamaz duman kalktı, Yıldız Dağı bunlara yol verdi. Oradan yola koyulup günde bir menzil giderek bir pınar başına ulaştılar. Kerem baktı ki burada bir bölük kız güle eğlene çamaşır yıkamaktalar. Kızlar Kerem'i görünce yakasına yapıştılar:

– Âşık, bize birkaç türkü söyle, dediler.

Aldı Kerem bakalım kızlara dedi:

**Pınarın başında esvap yuyanlar,
Aynı benim Han Aslı'ma benzersiz.
Yuyup yuyup gül dalına serenler,
Aynı benim Han Aslı'ma benzersiz.**

**Eğrice kaşı var, ucu eğmeli,
Keten gömlek giymiş, göğsü düğmeli,
O da sizin gibi güzel, öğmeli,
Aynı benim Han Aslı'ma benzersiz.**

**Keten gömlek giymiş gülden tazecek,
Bülbül sitem eder güle yazacak,
O da sizin gibi beyaz, nazicek,
Aynı benim Han Aslı'ma benzersiz.**

**Kerem'im, dolandım, buraya geldim,
Sizi görür görmez şad oldum, güldüm,
Darılmayın, kızlar, ben Aslı bildim
Aynı benim Han Aslı'ma benzersiz.**

Türkü sona erince kızlar gitmeye başladılar. Kerem'in gözleri yaşla doldu. Mendilini çıkardı ki göz yaşını silsin... Bu mendil Aslı Han'ın ona verdiği mendildi. Derdi tazelendi. Aldı bakalım, mendile ne dedi:

**İşve nazlı güzellere
Çitideydim, mendil seni.
Şeker sözlü güzellere
Çitideydim mendil seni.**

**Ceylan gider deresine,
Avcı siner gerisine,
Üç güzelin birisine,
Çitideydim mendil seni.**

Kerem böyle okuyunca kızlar geri döndüler, onun yanından geçerlerken aldı Kerem bakalım sözün gerisini nasıl getirdi:

**Canım kızlar, gözüm kızlar,
Sizi görecek yaram sızlar,
Yarım beni çok arzular,
Çitideydim mendil seni.**

**Mendil seni yar işledi
Etrafını nakışladı,
Aslı'm bana bağışladı
Çitideydim mendil seni.**

**Ne ola Han Aslı'm gele,
Müşkül işlerim düzele,
Nerde bir zarif güzele
Çitideydim mendil seni.**

**Dertli Kerem der ki nice
Derdim bin oldu gittikçe
Nerde bir güzel gördükçe
Göstereydim mendil seni.**

Kızlar, gelinler, hepsi Kerem'e "aferin!" dediler. Kerem ile Sofu biraz dinlendikten sonra kalkıp yola koyuldular. Günde bir menzil giderek Erzurum'un yakınındaki dağ gediğine ulaştılar. Kerem baktı ki hava karardı, gediği aşırp şehre girmek mümkün değil. Sofu'ya dönerek:

– Galiba dağ bize yol vermek istemiyor, dayan biraz, ona bir iki söz söyleyeyim, bize merhamet etsin, dedi.

Sofu buna öfkelendi:

– Hayır, hiç gerekmez. Hiçbir şey deme. Her dağa taşa yalvarmak ne oluyor?

Kerem sesini çıkarmadı. Yavaş yavaş gediği tırmanmaya başladılar. Aşıta az kalmıştı ki bir boran başladı, kar başladı ki aman Allah! Kerem dedi:

– Bırakmadın ki dağa bir iki söz söyleyeyim, bize yol versin, şimdi ölüp buralarda kalacağız.

Sofu bu durumu görünce başladı Kerem'e yalvarmaya:

– Aman, Kerem, ne sözün varsa de, belki necat buluruz.

Kerem aldı sazi, bakalım Erzurum'un dağına ne dedi:

**Erzurum'un gediğine varanda,
Onda gördüm burum burum kar gelir,**

**Lala dedi gel bu yoldan dönelim,
Dedim dönmek namusuma ar gelir.**

**Ezelden mailim o ela göze,
Tarayıp zülfünü döküp gül yüze,
Komşular yük tutup çıktılar düze.
Ben sandım ki kervan ile yar gelir.**

**Kerem'im, gurbete saldım yolumu,
Terkeyledim namusumu, arımı,
Boran, alma elden nazlı yarimi,
Gen dünya başıma yine dar gelir.**

Türkü dağa tesir etmedi. Tipi, boran gittikçe arttı. Sis pus her tarafı öylesine bürüdü ki sanki gece oldu. Kerem gene aldı sazı bakalım bu duruma uygun ne dedi:

**Erzurum'un gediğine varanda,
Onda dedim, kadir mevlam aman hey!
Her taraftan tipi, boran yel eser,
Tutmuş her yanıma sis pus duman hey!**

**Bülbül konar, ırgalatır dalını,
Ördek yüzer, dalgalatır gölünü,
Hüdam kırsın düşmanların belini,
Bundan sonra görüşe yok güman hey!**

**Su duran yerleri sunam göl eyler,
Çeşmim yaşı akar akar sel eyler,
Bezirgânlar üstümüzden yol eyler,
Onda benim halim olur yaman hey!**

**Yiğit gerek meydanda ser oynata,
Aşk ateşin sinesinde kaynata,
Herkes için ölüm haktır dünyada
Bulunmaya üstlerinde cihan hey!**

Kerem der ki aşk kazanın kaynatan,

**Geniş ovalarda kır at oynatan,
Feryat edip çok analar ağlatan,
Ben ağlarım yana yana, aman hey!**

Kerem baktı ki dağ yol vermek istemiyor. Ölüm geldi durdu önünde. Aldı bir kez daha:

**Bu dñnyada üçe şeyden korkum var:
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm.
Hibirinden asla gönlüm şad değil,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

**Bağrım başın çaldı da felek taşa,
Yazılanlar gelmiş bu garip başa,
Hasret kaldım ile, hısım, kardeşe,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

**Çok Süleymanları tahttan indirdi,
Nicelerin gül benzini soldurdu,
Nicelerin gelmez yola gönderdi,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

**Garibin boyuna kefen biçilmez,
Ecel şerbeti acıdır, içilmez,
Üç derdim var, birbirinden seçilmez,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

**Nicelerin kalesine ok attı,
Nicenin aşkına zehrimar kattı,
Nicelerin civan iken kocalttı,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

**Kerem yar yolunda canından geçti,
Gurbet elde ecel badesin içti,
Gül bağından bülbül gurbete uçtu,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm!**

Dağın yamacından yukarıya çıkmaya başladılar. Tipi, boran daha da şiddetlendi. Sofu ağlamaya başladı.

Kerem ona sordu:

– Lala, niçin ağlıyorsun?

Sofu dedi:

– Ağlamayıp da ne yapayım. Ölüp buralarda kalacağız, bedenimiz kurda kuşa yem olacak. Gel geri dönelim.

Kerem dedi:

– Lala, ölmek var, dönmek yok. İstersen sen dön, ben tek başıma gideceğim. Ya ölürüm, ya kalırım.

Sofu dedi:

– Ben seni nasıl yalnız bırakabilirim? Mademki böyle oldu, yürü gidelim, bakalım başımıza ne gelecek.

Dağa tırmanmaya devam ettiler .Yukarılarda tipi daha da şiddetlendi. Sofu Kerem'in sazını alıp okumaya başladı:

**Erzurum'un gediğine varanda,
Onda gördüm burum burum kar gelir.
Dedim: Kerem, gel bu yoldan dönelim,
Gördüm han oğludur, ona ar gelir.**

**Duman, sis pus her tarafı bürüdü,
Bedenimde cismi canım eridi,
Dedim: Kerem, kim bu yolda yaradı?
Gördüm ki gen dünya sana dar gelir.**

**Ben Sofu'yum, neylemişim, neyerim...
Dert elinden kara bağrım iğlerim,
Lokman yoktur, derdim kime söylerim?
Şahin avlağına yavrular gelir.**

Sofu türküsünü zar zor bitirince yığılıp kaldı. Kerem baktı Sofu yürüyebilmiyor. Onu kucağına alıp götürdü, küçük bir kayının dibinde yere koydu. Üstüne heybeden örtüden bir şeyler örttü. Birden kayanın üstündeki kar yığını göçüp Kerem'in başına döküldü. Kerem karın altından kurtulunca yüzünü Erzurum dağlarına dönerek dedi:

**Erzurum'un alçak yüksek dağları,
Yeşilbaş sunalar uçsun gölünden.
Ağzım açıp sana kargış ederim,
Kabul olsun her ne çıksa dilimden.**

**Duman, sis pus sonuna dek gitmesin!
Ağır eller eteğini tutmasın!
Yaz gelince çiçeklerin bitmesin!
Hiç güzeller koklamasın glnden.**

**Düşman oldun, düşmanlığın bildirdin,
Sebeup olup sen Sofu'yu ldrdn,
Kerem der ki: göz yaşımı sildirdin,
Aştı Kara Keşiş karlı belinden!**

Trk sona erince Sofu ayağa kalktı. Dizlerine takat geldi. Keremgil artık hiç anlamadılar ki kardır, borandır, tipidir nedir. Nereye gittiklerini bilmeden yürüdüler. Gide gide Erzurum'a ulaştılar. Burada da hiçbir Şey ğrenemediler, gene yola koyuldular. Şehirde daha yeni çıkmışlardı ki yol önlerinde e ayrıldı. Şaşırıp durakladılar, bu yolun hangisine gitmeli diye. Kerem sazı göğsüne bastırıp bakalım bu duruma uygun neler söyledi:

**Erzurum'dan çıktım  oldu yolum,
Ben bu yolun hangisine gideyim?
Gece gündüz çağırırım yaradan!
Ben yolun hangisine gideyim?**

**Sarılmadım ince ince belinden,
Hiç pmedim dudağından dilinden,
Aslı gitti, haber yoktur ilinden,
Ben bu yolun hangisine gideyim?**

**Aman lala, nice oldu halimiz,
Nerde kaldı vatanımız, ilimiz,
rdek uçtu, viran kaldı glmz,
Ben bu yolun hangisine gideyim.**

**Kerem cefa eker merdi merdane,
Bivefa elinden bizardır gene,
Bir kimse yoktur ki yalvarsın ona,
Ben bu yolun hangisine gideyim?**

Keremgil burada yol bulmakta olsun, biz gelelim Aslı'ya. Biraz önce dedik ki Keşiş Kayseri'de Süleyman Paşa'nın yanına gidip başına gelenlerin üstüne biraz da yalandan kondurup Kerem'i çok

kötülemişti. Süleyman Paşa da Keşiş'in dediklerine inanıp onunla dost olmuştu. Her yere de adam koymuştu ki, Kayseri'ye Kerem adlı bir âşık gelirse ona haber versinler. Şimdi, Keşiş burada yaşamakta olsun, biz gelelim Kayseri kızlarına.

Yaz mevsimiydi. Birtakım Kayseri kızları gezmeye çıkmışlardı. Kızlardan biri dedi ki:

– Kızlar, burada Aslı adında garip bir kız var, gelin onu da birlikte götürelim, sevaptır.

Arkadaşları razı oldular. Kızlar Aslı Han'ın yanına gittiler:

– Aslı bacı, gel sen de katıl bize, gezmeye gidelim, dediler. Aslı kızların gönlünü kırmak istemedi. Ne var ki Kara Keşiş bahçeden dışarı çıkmayı Aslı'ya yasaklamıştı. Onun için Aslı başka bir yere gidemiyordu. Onun için kızlardan rica etti ki yalnız onların bahçelerinde dolaşsınlar. Kızlar razı oldular. Şimdi kızlar Aslıgilin bahçelerinde gezmekte olsunlar, biz gelelim Keremgile.

Keremgil bir süre yol alıp Kayseri'ye vardılar. Kerem'in üstü başı o kadar pejmürdeydi ki, nereye gideceğini bilmiyordu. Tesadüf yolu Aslıgilin bahçesinin yanına düştü. Baktı ki bir bölük kız çalıp, okuyup, oynuyor. Kerem geçip gitmek isterken bir de baktı ki bahçedeki evden bir kız çıkıp yüz naz ve gamze ile öbür kızlara doğru gitmekte. Dikkatli bakınca Aslı'yı tanıdı. Şaşırıp kaldı. Sazını göğsüne bastırıp bakalım ne dedi:

**Sallana sallana çıktı binadan,
Ey ağalar, giden ceylan benimdir!
Kana kana öğüt almış anadan,
Ey ağalar, giden ceylan benimdir!**

**Ben ne deyim çarkı dönmüş feleğe,
Saldı beni sonu gelmez çileye,
Aslı'm benzer cennetteki meleğe,
Ey ağalar, giden ceylan benimdir!**

**Kâh ağlatır, kâhi beni güldürür,
Mendil alıp göz yaşım sildirir,
Kerem der ki bu dert beni öldürür,
Ey ağalar, giden ceylan benimdir!**

Kızlardan biri onu gördü, hemen Aslı'nın yanına varıp:

– Aslı bacı, dedi, bir âşık bahçenin kapısında durup öyle yanık yanık okuyor ki...

Aslı dedi:

– Çağır gelsin, biraz çalsın söylesin, belki yüreğimiz açılır.

Kız gidip Kerem'i getirdi. Kerem Aslı'ya tanıdık geldi. Ama ne kadar baktıysa da tam tanıyabilmedi. Tanıyamadı. Çünkü Kerem'in yüzünü gözünü kıl basmış, saçları uzayıp, omuzlarına

dökülmüştü. Bir de o kadar zayıflamıştı ki bir deri bir kemik kalmıştı. Üstü başı dökülüyordu.

Kerem anladı ki Aslı onu tanıyamıyor. Kendini tanıtmak için aldı bakalım ne dedi:

**Gene gördüm nazlı yarin yüzünü,
Eski derdin tazelendi yarası,
Neler çektim sevdiğimin elinden,
Bilmem nedir mihnetimin çaresi?**

**Keten gömlek giymiş laleden nazık,
Gonca cevr eyliyor bülbüle yazık,
Dert-gam içindeyim, üzgünüm, üzük,
Kıyma bana ey ciğerim paresi.**

**Kerem'im gurbete düşmüştür yolum,
Dağları bürüyüp yağmurum, dolum,
Gönül ki dönmüyor, ben nasıl dönüm?
Bent eylemiş beni kaşlarının karası.**

Türkü sona erinde Aslı sordu:

– Âşık nerelisin?

Kerem anladı ki Aslı onu gene tanıyamadı. Bir ah çekip dedi:

– Genceliyim.

Gence sözünü işitince Aslı'nın gözleri yaşardı. Kerem'in üstüne başına, yüzüne gözüne bakıp bir avuç para çıkarıp verdi.

– Âşık ben de Genceliyim. Al bu parayı kendine üst baş edin, böyle gezme.

Aslı'nın sözleri Kerem'e kurşun gibi dokundu. Aldı bir daha:

**Terzi bana güzel giysi biçendi,
Şimdi çıplak kaldım, Aslı'm, gül bana!
Bir zaman simüzerle oynardı elim,
Şimdi çıplak kaldım, Aslı'm, gül bana!**

**Yar elinden yüreğimden dağlıyım,
Gurbet elde derdim kime ağlayım?
Âlem bilir ben bir hanım oğluyum,
Baş eğerdi uşak, kâhya, kul bana!**

**Kuru yerde üryan kaldı bedenim,
Ben ölünce kimler diker kefenim?
Kerem der ki ben özledim vatanım,
Kılavuz yok göstereydi yol bana!**

Aslı davranışından pişman oldu. Onun gönlünü almak için bir gül kopararak sondu:

– Âşık, hiç olmazsa, bu gülü al benden.

Kerem anladı ki Aslı gene onu tanımadı. Dedi:

– Hanım, kulak ver, bak ne söylüyorum?

Aldı Kerem:

**Ben yazığı ağlar koyan bivefa,
Ağlayan kimseye gül neye lazım?
Güle güle yıktın atam evini,
Düşmanlıkta şirin dil neye lazım?**

Aslı Han Kerem'in sözünü kesip dedi:

– Âşık, sen garip olduğun gibi ben de garibim. Vatanda beni de gözlü yaşlı bir maşuğum kaldı. Onun aşkına sen gel bu parayı benden al kabul et, kendine üst baş al!

Kerem konuşmadı, aldı türkünün öbür bendini:

**Hasretinden yandım yandım kül oldum,
Alıştım, tutuştum, muma dil oldum,
Han oğluyken şimdi döndüm kul oldum,
Kul olan kimseye pul neye lazım!**

**Kerem'in ömrünü sen verdin zaya,
Münkir oldun, yüz tutmadın hudaya,
Oldum harabati, düştüm sahraya,
Harabat ehline yol neye lazım?**

Aslı birden Kerem'i tanıdı. Yüreği dayanmadı düşüp bayıldı. Kızlar Kerem'i kovup bahçeden çıkardılar ki, sen bizim garip konuğumuza ne dedin ki o böyle oldu. Sonra Aslı'nın başına toplandılar. Aslı ayılır ayılmaz kızlara sordu:

– Kızlar, âşık ne oldu?

Dediler:

– Kovduk, gitti.

Aslı yerinden kalkıp o yana bu yana boylandı, baktı ki Kerem biraz ötede dikilip hasretle ona bakıyor. Kızlar da Kerem’i gördüler, istediler sövüp sayıp kovsunlar. Aslı bırakmadı. Ayağa kalkıp:

– Ben eve gidiyorum, dedi.

Kızlar da onun yanına katıldılar. Tam Kerem’in yanından geçerlerken rüzgâr Aslı Han’ın gömleğinin yakasını savurup açtı. Kerem Aslı’nın yakasını öylesine açılmış görünce aldı sazı eline, bakalım Aslı’ya nasıl işaret etti ki yakasını kapatsın:

**Sallanarak gelen dilber
Yakan düğmele düğmele!..
Beni derde salan dilber,
Yakan düğmele düğmele!..**

Kerem böyle söyleyince Aslı Han kızlara dönüp dedi:

– Âşık kısmı sözcül olur. Bakın bakalım sizlerden kimin göğsü açıktır?

Kızlar dediler bizlerden göğsü açık olan yoktur.

Kerem bu sefer işareti tam vermek için Aslı Han’ın giysisini tanımlayama girişti:

**Al giyip yeşil bürünür,
Zülüfler yana örülür
Yel eser, memen görülür,
Yakan düğmele, düğmele!..**

**Yakan çapraz ilişmesin,
Kimse dinip konuşmasın,
Yadlar görüp gülüşmesin,
Yakan düğmele, düğmele!..**

Aslı gene de göğsünün açık olduğunu anlayamadı. Kerem bu sefer bakalım Aslı anlasın diye ne işaretler verecek:

**Gömleğinin gülü yeşil,
Süsen sümbüle dolaşır
Güzellik sana yaraşır,
Yakan düğmele, düğmele!..**

**Eğnine giyinişile,
Bizi tutup şirin dile,**

**Altın kemer ince bele,
Yakan düğmele, düğmele!..**

**Başörtüsü yarı sarı,
Gönlümün gamı kederi,
Söylesene kimin yarı,
Yakın düğmele, düğmele!..**

Aslı gene de bir şey anlayamadı. Kerem son sözlerin şöyle tamamladı:

**Kerem sana neler demiş,
Dilin, dudağını yemiş,
Keten gömlek, bendi gümüş,
Yakan düğmele, düğmele!..**

Aslı kendi üstüne başına bakınca gördü ki, Kerem'in vurguladığı işaretler ondadır. Yakası da açıktır. Çabucak göğsünü düğmeledi. Keremle gizlice konuşup yola koyuldu.

Kerem hemen çarşının yolunu tuttu. Bir takım elbise alıp giyindi. Çenesini mendille bağlayıp doğru Aslıgilin avlusuna geldi.

Aslı'nın anası Kerem'i görünce sordu?

– Delikanlı, kimi arıyorsun?

Kerem dedi:

– Ana, dişim ağrıyor. Dişimi çektirmek istiyorum.

Kadın dedi:

– Gel de dişini çekelim.

Kerem eve girip oturdu. Kadın Kerem'in ağzını açıp sordu:

– Hangi dişin ağrıyor?

– Azı dişim.

Kadın kerpeteni onun ağzına daldırdı, dişi çekmek isteyince Kerem deprendi. Kadın Aslı'yı yardıma çağırdı:

– Kızım, bu oğlan kerpetenin altında kımıldamadan duramıyor. Gel bunun başını dizinin üstüne koy; gariptir, yazıktır, şunun dişini çekeyim.

Aslı onu duymazlıktan gelerek Kerem'in başını göğsüne yasladı. Keşiş'in karısı Kerem'in dişini çekmek isteyince Kerem:

– Ay, yanlış dişimi çekiyorsun. Ağrıyan öbür dişimdir, dedi.

Kadın öbür dişi çekmek istedi. Kerem gene ufuldayıp engel oldu:

– Ağrıyan diş yerine sağlam diş çekiyorsun, dedi.

Keşiş'in karısı durdu, düşündü. Kerem'in Aslı'ya çok hasretle baktığını gördü. Şüphelenip Aslı'ya işaretle öbür odaya çekilmesini söyledi. Kerem'e şöyle dedi:

– Beni oyalama, senin dişin filan ağrımıyor. Kalk, buradan git.

Aslı çar naçar yüz geri edip gitmek isteyince Kerem yerinden kalkıp sazi göğsüne bastırdı:

**Öldüm, öldüm, Aslı senin elinden,
Yandı sinem, bir de göster yara yüz.
Her zaman üstünde titredi canım,
Ceset dertli, gönül dertli, yara yüz.**

**Sinene baş koyup belki sağalam,
Sağ kolumla yar yolunda sağ olam,
Çetin, çetin bu yaradan sağalam,
Hicran tektir, derdim tektir, yara yüz.**

**Dertli Kerem der ki; kurban yar için,
Kes ciğerim, doğra bağrım, yar için,
Yar odur ki yar yolunda yar için
Dert gam çeke, yaş akıta, yara yüz.**

Söz sona ererken Aslı'nın anası Kerem'i tanıdı ve çok öfkelenildi:

– Ay, aman, bu Kerem imiş!..

Aslı'nın anası telaş ve heyecanlı Keşiş'i aramaya gitmekte olsun odada Aslı ile Kerem yalnız kaldılar. Kerem Aslı'nın yanına geldi. Birbirine sarıldılar. Ama Aslı biliyordu ki, anası haber vermeye gitmiş, nerde olsa babasını bulup getirecek. Onun için, saçından iki tel ayırıp sinesine bastı, aldı bakalım ne dedi:

**Gene düştüm ateşine yanarım,
Yandım Kerem, beni rüsvay eyleme!
Beni saldın sen bu aşkın oduna
Yandım Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem:

**Bizim ilden sora sora gelmişim,
Neler çektim Aslı senin yüzünden,**

**Derin derin deryalara dalmışım,
Neler çektim Aslı senin yüzünden.**

Aslı:

**Uğrun uğrun dost bağına girmedim,
El uzatıp gonca gülüm dermedim,
Ayrılalı birce defa gülmedim,
Yandım Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem:

**Akıtmışım gözlerimden yaşımı,
Gurbet ele saldım garip başımı,
Düşmanlara uyup attın taşımı
Neler çektim Aslı senin yüzünden.**

Aslı:

**Kova kova garip ele getirdin,
Bir olan derdimi yüze yitirdin,
Ne ben öldüm, ne de sen el götürdün,
Yandım Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem:

**Düştüm dağa, taş, çöle, sahraya,
Bu serimi saldın olmaz sevdaya,
Mahşer günü sözüm vardır mevlaya
Neler çektim, Aslı senin yüzünden.**

Aslı:

**Aman Kerem, paşam Kerem, han Kerem!
Alış Kerem, tutuş Kerem, yan Kerem!
Aslı olsun sana kurban, can Kerem!
Yandım Kerem, beni rüsvay eyleme!**

Kerem:

**Bilmem ki ben bu sağlığı neyleyim?
Hançer alıp bağrım başın deleyim,
Dert yüzünden bu sözleri söyleyim,
Neler çektim, Aslı senin yüzünden?!**

Aslı:

**Nice yıldır ben gezerim dağları,
Bu sineme çektin yaman dağları,
Aslı sana Kerem deyip yalvarı,
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme.**

Kerem:

**Kerem der ki: dost bağına girmedim,
El uzatıp gonca gülün dermedim,
Ben yarimden hiçbir vefa görmedim,
Neler çektim, Aslı senin yüzünden!**

Söz tamam olunca Aslı dedi ki:

– Kerem, babam seni Süleyman Paşa'ya iyice gammazladı. Şimdi o senin burada olduğunu öğrenirse muhakkak tutuklatıp zindana atıracaktır. Ama sen korkma. Ben bir kâğıt yazıp vereyim sana, götür ver Süleyman Paşa'ya. Ayrıca kendin de derdini dilden anlat ona. Belki paşa sana acır, beni babamdan alıp sana verir.

Kerem çocuk gibi ağlamaya başladı. Aslı Kerem'in ağlamasını dayanamayıp şöyle söyledi:

**Ağlama, ağlama bağrım kan olur,
Koşayım yanına kulları Kerem!
Dilekçe sunayım Süleyman hana,
Sen de anlat derdi dilleri Kerem!**

**Öyle bir babam var, ona ne desem,
Ilgarımdan dönsem kessin kilisem,
Deme sen garibim, ben de bikesem,
Çıkart hayalinden onları, Kerem!**

**Hiç çıkmadın ayvanıma, köşküme,
Belenmedin amberime, miskime,
Adı belli, güzel şahın aşkına,
Gel, uçup boş koyma dağları, Kerem!**

**Aslı der ki: Kerem kuvvetli, canlı
Bu yüzden babamla olacam kanlı,
İsterse atlansın Acem, Osmanlı,**

Virane koyarım yolları, Kerem!

Aslı sözünü bitirir bitirmez aceleyle öbür odaya geçmek istiyordu ki Kerem onun gideceğini görüp dedi:

**Dur bakalım helalleşip ayrılısak,
Beriyeye dön, kurban yara, Aslıhan!
Seyis olup dizginleri çekerim,
Vara vara her diyara, Asıl han!**

**Mecnun gibi bu çöllere varmasam,
Cefakeş bağcıyım, gülün dermesem,
Akşam sabah gül yüzünü görmesem,
Olacaktı günüm kara, Aslı han!**

**Kerem der ki: benle seyre varmazlar,
Mimar olup sınık gönlüm örmezler,
Muhakkak ki seni bana vermezler,
Kim eyler derdime çare, Aslı han!**

Kerem Aslı'ya dille de dedi:

– Paşadan bir şey çıkacağını aklım kesmiyor. Babanı bırakıp bize kulak asacağına inanmıyorum.

Aslı dedi:

– Önceden kötü konuşma. Belki paşa halimize acır, bizi gözetir.

Kerem razı oldu.

Aslı paşaya bir kâğıt yazıp Kerem'e verdi, dedi:

– Paşanın bir veziri var. Çok adaletli, akıllı bir adamdır. Al bu kâğıdı sakla, şayet seni tutuklarsa, bunu o vezire verirsin.

Kerem kâğıd alıp dışarı çıkında baktı ki Sofu onu bekliyor. Sarılıp öpüştüler, konuştular. Karanlık kavuştuğu için paşanın yanına gitmediler. Sofu onu konakladığı yere götürdü. Gece Kerem'i bir türlü uyku tutmadı. Sonunda kalkıp dışarı çıktı. Baktı ki Kervankıran yıldızı tepeye yükselmiş, sanki sabah olmuş. Aldı Kerem, bakalım Kervankıran yıldızına ne dedi:

**Sabah oldu, dertliler yatmaz,
Döne, Kervankıran döne!
Aşk ateşi serden gitmez,
Döne, Kervankıran döne!**

**Parmağında altın yüzük,
Kolunda altın bilezik,
Boyun eğmiş kıza yazık,
Döne, Kervankıran döne!**

**Sana Kervankıran derler,
Yara ılgar veren derler,
Bana dertli Kerem derler,
Döne, Kervankıran döne!**

Bu sırada Sofu dışarı çıktı. Kerem Sofu'ya dedi:

– Sofu lala, gel gidelim, Aslı hanın kaldığı evin damına çıkıp bakalım, Aslı'm ne yapıyor. Hiç olmazsa yüzünü göreyim.

İkisi birbirine koşulup Aslı'nın yattığı dama çıktılar. Kerem dam penceresinden bakıp Aslı hanın yattığını gördü. Yüreği kabardı, aldı bakalım ne dedi:

**Bir giderim, bir gelirim bacaya,
Uyan, Aslı'm, yüzde benin sevdiğim!
Kervankıran geldi çıktı yüceye,
Uyan, Aslı'm, yüzde benin sevdiğim!**

**Ben gezmişim alçak ile yüceyi,
Yar yoluna feda kıldım yüreği,
Nasıl geçireyim uzun geceyi?
Uyan, Aslı'm, yüzde benin sevdiğim!**

**Sabah oldu, burda kalıp nidelim?
Hançer alıp bağrım başın didelim,
Sofu lala bana diyor, gidelim,
Uyan, Aslı'm, yüzde benin sevdiğim!**

**Kestireydim yastığının yanını,
Saysa idim kirpiğinin sayını,
Atamadın kör uykunun kâmasını,
Uyan, Aslı'm, yüzde benin sevdiğim!**

Kerem'im, mailim ela gözüne,

**Şeker sohbetine, şirin sözüne,
Çok mu daldın sen uykunun özüne?
Uyan, Aslı'm, yüzde benim sevdiğim!**

Meğer kullukçular onları gözetliyorlarmış. O saat her taraftan saldırıp onları tuttular, kollarını sıkıca bağladılar, paşanın yanına götürdüler. Kerem bu durumu görünce aldı bakalım ne dedi:

**Medet, medet Aslı'm senin elinden,
Öldürmekten gayri kâr bize neyeler?!
Biz zaten geçmişiz can ile serden,
Şimdi namus ile ar bize neyeler?!**

**Aslı hanın ateşiyle söylerim,
İnip aşkın deryasını boylarım,
Gece gündüz gamla, ahla oynarım,
Şimdi boran, tipi, kar bize neyeler?!**

**Şahini gezdirir beyler kolunda
Kuşları seğirder sağı solunda,
Gece gündüz oldun hakkın yolunda,
Kementtir boynumda, dar bize neyeler?!**

**Aşka uyup asıl-nesep danmışım¹¹⁷¹
Düşmanların hilesine kanmışım,
Ben Kerem'im aşk oduna yanmışım,
Cehenneme girsek, nar bize neyeler**

Paşa Kerem'e sordu:

– Sen niçin Keşiş'in kızının ardına düştün?

Aldı Kerem ona sazla şöyle karşılık verdi:

**Yitirdim Aslı hanımı,
Muhannet içti kanımı,
Her zaman üzdü canımı
Bir gam, bir firkat, bir hicran.**

**Cesedimde yanan nardır,
Beni aşka salan yardır,**

**Çekticeğim ahu zardır,
Bir gam, bir firkat, bir hicran.**

**Söylemekle derdim bitmez,
Nazlı yarım mürvet etmez,
Yaralı sinemden gitmez,
Bir gam, bir firkat, bir hicran.**

**Kerem der ki; kan yaş döküm,
Yar, kapında boyun büküm,
Bezirgânım, benim yüküm
Bir gam, bir firkat, bir hicran.**

Paşa dedi:

– Âşık, sen Müslümansın, Aslı Ermeni, hem de keşiş kızı. Dünyada kız kıtlığımı var, başka kız mı yok? Gel sen ondan el çek, başka bir kız al!

Paşanın sözlerinden Kerem'in yüreği cuşa geldi, sazı göğsüne bastırıp dedi:

**Ey ağalar, nasıl desem,
Ben dönerim, gönül dönmez...
O güzele nasıl küsem,
Ben dönerim, gönül dönmez...**

**Keklik gibi sekişliden,
Göğsü elvan nakışlıdan,
Bir harami bakışlıdan,
Ben dönerim, gönül dönmez...**

**Yoluna koymuşum canı,
Didemden akıttım kanı,
Kerem sevdi Aslı hanı,
Ben dönerim, gönül dönmez...**

Kerem nefesini toplayıp aldı sözün gerisini:

**Eli elvan kınalıdan,
Göğsü açık yakalıdan,
Bir can alan havalıdan**

Ben dönerim, gönül dönmez!

**Develeri gelir taştan,
Yükü tutup al kumaştan,
Onun gibi yeşilbaştan,
Ben dönerim, gönül dönmez!**

**Elden verdim din imanı,
Yar yardım nasıl usanı,
Gözümden akıttım kanı,
Ben dönerim, gönül dönmez!**

**Korkmam ben sultandan handan,
Yar yolunda geçtim candan,
Kerem der ki; Aslı handan,
Ben dönerim, gönül dönmez!**

Paşanın veziri Sofu'ya bir kenara çekip Kerem'in durumunu ondan sordu.

Sofu aldı bakalım vezire ne cevap verdi:

**Terk eyledi vatanını, ilini,
Elinden aldırıldı gonca gülünü,
Kimse bilmez bu gurbette halini,
Bahçe derdi, vatan derdi, il derdi.**

**Aç göğsümü üstüne bağ dikeyim,
Elvan elvan çiçeklerden ekeyim,
Ben bu derdin hangi birin çekeyim?
Süsen derdi, sümbül derdi, gül derdi.**

**Coşkun derdim sular gibi bulandı,
Vardı gitti, karlı dağlar dolandı,
Derd edinip kanlı kanlı dilendi,
Giysi derdi, oba derdi, mal derdi.**

**Yazık oldu düştü dilden dillere,
Bülbül konmaz oldu gonca güllere,**

**Ađlaya ađlaya dűştűk yollara,
Gelen derdi, geçen derdi, yol derdi.**

**Sofu der ki, Kerem yűzűme bakar
Bu canımı aşkın oduna yakar,
Ben bilirim bu dert beni tez yıkar
Aslı derdi, Kerem derdi, dil derdi.**

Sofu saz ile dediđini bir de sűzle dedi, Kerem'in bűtűn ahvalatını anlattı. űstelik Aslı'nın yazdıđı kâđıdı da Kerem'den alıp vezire verdi. Vezir baktı ki Aslı mektubunda: "Kerem'e acıyın. O bana âřıktır, ben de ona. Babam bize zulm ediyor" yazıktır. Vezir bu durumu gűrűnce dedi:

– Paşam, Kerem hak âşığıdır. Biz gerek Aslı'yı Keşiş'ten alıp ona verelim.

Keşiş feryat figan eyledi:

– Kerem hak âşığı filan değil.

Paşa dedi:

– Biz onu hak âşığı olup olmadığını yoklarız.

Paşanın Hűsniye adında akıllı başlı bir bacısı vardı. ağırtıp durumu ona anlattı. Hűsniye dedi:

– Ben hemen yoklarım.

Hűsniye hanım beř on kıza aynı biçim entari giydirip yaz bahçesine getirdi. Aslı'yı da onların arasına katıp kardeřinin huzuruna dűndű. Hűsniye Kerem'e sordu:

– De bakalım, Aslı şu anda nerededir?

Kerem'e ayan oldu ki Aslı bahededir, hem de kızlardan biraz űtede melűl melűl bekleyip duruyor. Aldı Kerem bakalım Hűsniye hanıma ne cevap verdi:

**Han Aslı'm bahçe içinde,
Gezer zavallı zavallı...
Karřımızda ela gűzűn
Sűzer zavallı zavallı...**

**Kaşları benzer kemana,
Âşığın eyler divane,
Zűlűflerin yana yana
űzer zavallı zavallı...**

Ey ağalar, be hey beyler,

**Kerem gayri yarı neyler?!
Gören bizden niçin eyler,
Hazer zavallı zavallı...**

**Kerem'dir aşkına yanan,
Olmuşuz dillere destan,
Âşığın katline ferman
Yazar zavallı zavallı...**

Hüsniye hanım dedi:

– Aslı'nın nerede olduğunu bildin. Şimdi senin gözlerini bağlayacağım, altı kız getirip önünden geçireceğim. Hepsi bir boyda, bir giyimde, yüzleri de örtülü. Eğer onları da tanıyabilirsen gerçekten hak âşığı'sın.

Bir boyda, bir endamda, bir giyimde, yüzü örtülü altı kız getirdiler. Aldı Kerem, bakalım kızlar için ne gibi işaretler verdi:

**Altı kızın bir Banı,
Altı kızlar altı kızlar!
Bize muhabbetin hanı
Altı kızlar, altı kızlar!**

**Altı kızın biri İnci,
Güzellikte hep birinci,
Koynunda iki turuncu,
Altı kızlar, altı kızlar**

**Altı kızın biri Püste,
Derdinden olmuşum hasta,
Koy kademin sinem üste,
Altı kızlar, altı kızlar!**

**Altı kızın biri Ceylan,
Oldum gözlerine hayran,
Sizinle süreydim devran
Altı kızlar, altı kızlar!**

Altı kızın biri Hatçe,

**Kaddi elif, beli ince,
Güzel görmemişim sence,
Altı kızlar, altı kızlar!**

**Altı kızın biri Besti,
Gözleri canımın kasti,
Bu dertler Kerem'i bastı,
Altı kızlar, altı kızlar!**

Hüsniye hanım dedi:

– Aferin! Sen gerçekten de hak âşığıymışsın. Şimdi Aslı'nın yüzünde olan işaretleri söyle, seni bırakayım.

Aldı Kerem, bakalım Aslı'nın yüzünde olan benlere nasıl kıymet biçti:

**Ey ağalar, bilin, Aslı hanımın
Yüzünde benleri, nazıyla gelir.
Bir beni eliftir, bir beni beydir,
Bir beni deftere yazıyla gelir.**

**Bir beni ayvadır gelmez ki reнге
Bir beni İran'ı salmıştır cenge,
Bir beni elçidir gider Fireng'e
Bir beni sohbeti sazıyla gelir.**

**Bir beni yahşidir, bir beni yaman,
Bir beni salmıştır gönlüme güman,
Bir beni buluttur, bir beni duman,
Bir beni bağlara ayazla gelir.**

**Bir beni bezzazdır, Rumun Kayseri
Bir beni içmiştir abı kevseri,
Bir beni aklımı etti serseri,
Bir beni ak yüze düzgünle gelir.**

**Kerem'e gelmiştir temizlik, paklık,
Tanrı'ya özgüdür yalnızlık, teklik,
Katardan ayrılmış ey güzel keklik,**

Han oğlu üstüne şahinle gelir.

Kerem sözünü bitirince doğruca gelip Aslı'nın önünde dikildi. Hüsniye hanım dedi:

– Âşık, kız tanımakta mahirsin. Şimdi bir işimiz kaldı. Bu sabah burada bir garip öldü. Yıkadılar, kefenlediler, kaldı gömülmesi. Gidelim ona bir namaz kıl, onu toprağa verelim, sonra senin düğününü yaparız.

Kerem dedi:

– Baş üstüne!

Hüsniye hanım görevlilere emir verdi ki Kerem'i mezarlığa götürsünler. Onlar Kerem'i götürünce Hüsniye hanım paşaya dedi:

– Ölen filan yoktur. Bu benim son sınavımdır. Bir diri adamı kefene sardırıp tabuta koydurdum. Kalkın biz de gidelim. Eğer kefenlenmiş olanın ölü olmadığını bilirse, artık onun hak âşığı olduğundan kimsenin şüphesi kalmaz.

Hepsi Hüsniye hanımın bu oyununa aferim deyip ayağa kalktılar, mezarlığa doğru yola koyuldular. Tam oraya varmışlardı ki Kerem cenazeye bakıp sordu:

– Diyorsunuz ki ben buna namaz kılmalıyım. Ama bilmiyorum buna ölü namazı mı kılalım, yoksa diri namazı mı?

Paşa öfkelenmiş gibi kasden sordu:

– Sen ne demek istiyorsun?

Kerem dedi:

– Şunu demek istiyorum ki, kefenin içindeki adam daha ölmemiş, diridir.

Hüsniye hanım öne çıkararak dedi:

– Aferin sana, âşık! Daha benim sana diyecek bir sözüm yoktur. Sen gerçekten de hak âşığıymışsın. Artık herkes bilsin ki kefendeki adam gerçekten de ölü değil, diridir.

Paşa Keşiş'e dedi:

– Keşiş, görüyorsun, bu gerçekten de hak âşığıdır. Sen gel kızını ver buna.

Keşiş dedi:

– Benim ona verilesi kızım yoktur.

Keşiş böyle deyince vezir öne çıkararak şöyle dedi:

– Keşiş, kızın bana yazdığına göre onlar birbirlerini seviyorlar. Kızın gelip burada sana karşı çıkarsa sonuç çok kötü olabilir. Sen gel kızını ver Kerem'e.

Keşi çan naçar razı olup dedi:

– Peki, ama bana üç gün mühlet verin ki hazırlık yapayım.

Paşa razı olup Keşiş'e üç gün mühlet verdi.

Şimdi cümle cemaat düğünü beklemekte, Kerem'le Sofu da sevinmekte olsunlar, siz dinleyin Keşiş'ten haberi.

Keşiş evine gitti; şehirde herkes uykuya varınca ahırdan atlarını çekip, yükünü yükleyip yavaş kaçan namerttir deyip yola koyuldu.

Sabah oldu, baktılar ki Keşiş kaçmış. Paşa onun ardınca atlı yolladı. Ama gidenler onu bulamayıp geri döndüler. Kerem de hoşça kalın deyip Sofu'yla birlikte yola düştü.

Seher yeli esiyordu. Kerem aldı sazı, bakalım seher yeline ne ısmarladı:

**Eğer gider olsan bizim illere,
Sana bir sözüm var, dur seher yeli!
Benim selamımı tez yetir yara,
Bugün han Aslı'mı gör seher yeli!**

**Önce gidip esme zülfün teline,
Nazar kıl yüzünde bir çift benine,
Muhabbet namesin kendi eline,
Bir تنها yer bul, ver seher yeli!**

**Kerem der ki; burda koysak sazları,
Hatırıma geldi şirin gözleri,
Karadır kaşları, ela gözleri,
Sen de muradına er seher yeli!**

Şehirler, köyler geçtiler, sağlık-sorak eylediler, öğrendiler ki Keşiş Halep şehrine gitmiş. Güne bir menzil, tayyi menazil, az gittiler, çok dinlendiler, çok gittiler, az dinlendiler, günlerin birinde Halep şehrine ulaştılar. Yaklaşık bir bahçenin kenarında oturdular. Her ikisi de çok yol yorgunuydu. Bakalım bu hali Kerem sazla nasıl dile getirdi:

**Gizli sevda çekip aşka düşenler,
Bir gün olur elbet ayana çıkar,
Çekelim mihneti sabrile gönül,
Acep bunun sonu ne yana çıkar...**

**Ferhat Şirin için deldi kayayı,
Mecnun Leyla için gezdi sahrayı,
Kerem Aslı deyip gezdi dünyayı,**

Âşık öz aşkına merdane çıkar.

**Karadır kaşları, gözü dolayı,
İyi tabip gerek versin duayı,
Tarasalar her taraftan dünyayı,
Böyle âşık ancak bir tane çıkar.**

**Bize böyle yazmış takdirin işi
Akıttı gözümde kan ile yaşı
Aldı bu Kerem'i aşkın ateşi,
Bu sevdanın sonu fenaya çıkar.**

Aşığın sesini işiten birtakım adamlar onların yanına geldiler. Kerem türküsünü bitirince onlardan Keşiş'i sordu. Adamlar Keşiş'in Halep'te olduğunu söylediler. Sofu ile Kerem yüksekçe bir yere oturup Halep dağlarına baktılar, Kerem bir ah çekip dedi:

– Sofu lala, görüyor musun Halep dağları bizim dağlara ne kadar benziyor.

Aldı Kerem bakalım dağlara ne dedi:

**Karşıdaki karlı dağlar,
Yarap bizim dağlarmola?
Gözü yaşlı benim anam
Sinesini dağlarmola?**

**Kâbe'den gelen hacılar,
Yüreğimde var acılar,
Kardeşi ölen bacılar,
Başa kara bağlarmola?**

**Kerem der ki: gama batam,
Bir derdime yüz dert katam,
Ak sakallı yazık atam,
Oğul deyip ağlarmola?**

Kerem burada kalsın, al haber Keşiş'ten. Keşiş Halep şehrine gelince bir dostunun evine indi. Başına gelen olayları ona anlattı. Dostu ona akıl verdi, kızı birine nişanlasın, canını kurtarsın diye.

Keşiş Aslı'nın rızası olmadan onu birine nişanladı. O sırada Kerem'le Sofu Halep'in sokaklarında dolaşıyorlardı. Bir bahçenin yanından geçerken Kerem baktı gördü ki, Aslı han bir takım kızla birlikte bahçede dolaşiyor. Bunu görür görmez Kerem'in aklı başından gitti. Aşkını depreşti, sazı

sinesine basıp aldı bakalım ne dedi:

**Aylar, yıllar hasretini çekmişim,
Yüzü dönmüş bivefa yar beri bak!
Güzellere sarhoş gezmek ar değil,
Açılmıştır gümüş kemer beri bak!**

**Yüce dağ başını kar eğdi gitti,
Baykuşun meskeni karaydı gitti,
Her kim ki yar sevdi, karaydı gitti,
Bizimki de kara geldi, beri bak!**

**Kerem der ki, kâm almadım dünyada,
Cefa çektim, ömür tükettim sade,
Mecnun gibi dolaşırım sahrada,
Kocaldım pir oldum dur da beri bak!**

Meğer bu bahçe Halep paşasının kethüdası Gülhan'ınmış. Kerem türkü söylerken Gülhan bir kenarda dinelip onu dinlermiş. Kerem'in türkü okuyuşu onun çok hoşuna gitti. Yanına gelip baktı ve anladı ki bu âşık kimse, çok dertli birine benziyor. Sordu:

– Âşık, kimsin, nerelisin, derdin nedir?

Sofu Kerem'in başından geçenleri ona anlattı.

Gülhan dedi:

– Âşık, dertlenme, o keşiş ailesiyle birlikte buradadır; ben seni sevdiğine kavuştururum.

Gülhan bunu deyip bir kadını çağırdı. Kadına pek çok para verip dedi:

– Filan yerdeki eve git. Oraya bir keşiş misafir gelmiş. O keşişin Aslı adında bir kızı var...

Kadın dedi:

– Evet, tanıyorum. Sen ne istiyorsun onu söyle!

Gülhan dedi:

– Bak bu genci görüyorsun ya, işte o kızın sevgilisidir. Babası kızı buna vermek istemediğinden kaçıp buralara gelmiş. Bu da kızı sora sora onların ardından gelmiş buraya. Şimdi sen bunun geldiğini kıza haber vereceksin.

Kadın parayı aldı. “Baş üstüne” deyip yola koyuldu. Bu kadın imanlı İpek Kadın idi. İpek kadın yolda kendi kendine konuştu, acaba bu işte bir hile mile var mı diye. En iyisi ben önceden bir yoklayıp öğreneyim, kız oğlanı seviyor mu, sevmiyor mu?

Velhasıl kadın gitti Aslı'nın bulunduğu eve. Baktı ki Aslı pencerenin önüne oturmuş, iki gözü iki çeşme ağlıyor. Kadın selamı verip selam aldıktan sonra oturdu. Ordan burdan sohbeta başladı. Yavaş yavaş lafi dolaştırıp getirdi soracağına. Aslı bütün olup biteni kadına anlattı. Kadın onu sınamak için mahsustan öğüt nasihat vermeye girişti:

– Ne istiyorsun ondan? O Müslüman sen Ermeni. Onu bırak, gel seni güzel bir Hıristiyan oğlanla evereyim.

Aslı kadından bu sözleri işitince saçlarından üç tel ayırıp sinesaz eyledi, aldı bakalım ne dedi:

**Hanım nine, gel eyleme mezemmet,
Bülbülüm var, gülşenim var, gülüm var,
Zalim felek verip derdin bolcasın,
Gökten yere olup, yaman zulüm var.**

**Ak üstünden bağlamışım karamı,
Tabip sensin, gel tez bağla yaramı,
Gözü yaşlı koyup geldim Kerem'i,
Yar yanında kısıtlı bir dilim var.**

**Aslı'yım, emeğim gitti badlara,
Alışım, tutuştum, yandım odlara,
Korkum budur, Melik versin yadlara,
Sevgilimden ayrı düşen elim var.**

Kadın dedi:

– Kızım, ben seni sınamak için öyle dedim. Şimdi seni bir bahçede Kerem'le görüşürsem razı olur musun?

Aslı bunu duyar duymaz gözleri dolarak dedi:

– Aman nine, söyle, Kerem nerededir?

Kadın Kerem'in yerini ona söyleyip geri döndü. Bu sözleri Gülhan'a anlattı. Gülhan'la Kerem bahçeye gittiler. Kadın geri dönüp Aslı'ya haber verdi.

Aslı han anasının yanına varıp dedi:

– Ana, canım sıkılıyor, izin ver, biraz bahçeye çıkayım.

Anası ona izin verip dedi:

– Kızım, sakın çok oyalanma, baban gelir, çıkışır.

Aslı bahçeye gitti. Orada bekleyen Kerem'i gördü. Sevincinden ne yapacağını bilemedi, yerinde dona kaldı. Kerem baktı ki Aslı baştan ayağa kara giyinmiş. Sazı göğsüne basıp başladı okumaya:

**Evvel bahar, yaz ayları gelende
Alaydım, gideydim bağılara seni,
Cümle kuşlar muradını alanda,
Kaldıraydım yeşil dağlara seni.**

**Yüzün güzelliği mat eder mahı,
Göklere yükselir âşığım ahı,
Giyin al-yeşili, giyme siyahı,
Hak nasip eylesin aklara seni.**

**Dertli Kerem der ki; gerçektir sözüm,
Bu melul gönlümü şad eder yüzün,
Kızarmış elmalar bol sulu üzüm,
İndireydim yeşil bağılara seni.**

Meğer o gün Halep paşası gezmeye çıkmışmış. Yolu oraya düştü. Baktı ki kâhyanın bahçesinde bir genç adam dertli dertli türkü söylüyor, bir kız da onu dinliyor. Bu manzara paşaya dokundu. Atını doğru bahçenin içine sürdü. Aslı birinin geldiğini görünce, durum anlaşılmasın diye kaçıp gitti. Paşa Kerem'in yanbaşında dikeldi:

– Söyle bakayım kimsin? Burada ne yapıyorsun?

Kerem konuşmadı. Paşa bir daha sordu. Kerem gene cevap vermedi. Paşa bir de öfkeyle sorunca Kerem sazı göğsüne bastırıp dedi:

**Şikâyetim vardı çarkıfelektan,
Zalim felek eğdi, büktü belimi.
Evvel bülbül gibi feryat ederken,
Şimdi lal eyledi şirin dilimi.**

**Yandı ciğerciğim döndü volkana,
Aktı çeşmim yaşı döndü ummana,
Götürdüler beni ulu divana,
Bağladılar ayağımı elimi.**

**Dertli Kerem verdi başı kazaya,
Yar ile girmedi halvet odaya,
Çok şükürler olsun bari hüdaya,
Gözüm ile gördüm Aslı yarimi.**

Paşa dikkatle dinleyince anladı ki, hayır, burada galiba başka bir mesele var. Dedi:

– Âşık, söyle bana, sen kimsin? Derdin nedir?

Kerem'den önce Sofu konuştu:

– Paşa sağ olsun, bu, Genceli Ziyad Han'ın oğludur. Kaç yıl var ki Keşiş'in kızına âşıktır. Onun ardınca diyar diyar dolaşıyor. Sonunda gelip burada sevgilisini buldu. Sevgiliyle görüşmek üzereydi ki siz geldiniz.

Paşa sordu:

– Kız da bunu istiyor mu?

Sofu dedi:

– Evet, kendine de sorabilirsiniz.

Paşa hemen bir adalet divanı kurdu; Keşiş ile kızın çağırttırdı. Kıza sordu:

– Kızım, sen bu genci seviyor musun?

Aslı han paşanın ayaklarına kapanıp dedi:

– Kurbanın olayım paşa, bu benim sevgilimdir. Babam beni ona vermeyerek firak oduna yandırır.

Paşa Keşiş'e dönerek sordu:

– Niye kızını ona vermiyorsun?

Keşiş dedi:

– Evvela, ben Ermeniyim, o Müslüman. İkincisi de benim kızım başkasına nişanlıdır.

Paşa dönüp Aslı'ya sordu:

– Kızım, sen nişanlı mısın?

Aslı dedi:

– Paşa, beni burada onlar zorla bir gence nişanladılar. Ama ben Kerem'den başkasına varmam.

Paşa dedi:

– Keşiş, bunlara zulmettiğin yeter. Gerek kızı ona veresin.

Keşiş baktı başka çıkar yol yoktur, dedi:

– Baş üstüne! Bana üç gün mühlet ver, hazırlık yapayım.

Cemaat hep birden bağırdı:

– Mühlet verme, yine kaçacaktır.

Paşa dedi:

– Yok, kaçmaz.

Sonra Keşiş'e dönüp dedi:

– Üç gün Aslı burada, benim kızlarımın yanında kalacak. Git, hazırlık yap. Üç gün sonra düğün yapılacak.

Herkes paşanın bu tedbirini beğendi. Hazırlık başladı. Şimdi herkes düğüne hazırlanmakta olsun, gelelim Keşiş'e.

Keşiş çok hilekâr ve aynı zamanda sihirbaz bir adamdı. Kıza alelacele kırmızı Şam kumaşından önü açık bir entari yaptırdı. Önüne tılsımlı düğmeler diktirdi. Üçüncü gün Aslı'nın yanına gelip entariyi ona giydirdi; sonra şöyle dedi.

– Kızım, ben çok mutluyum, seni muradına ermiş görüyorum. Bahtiyar ol! Ancak senden bir ricam var, yatak odasında bırak bu düğmeleri Kerem açsın.

Evet, paşanın emriyle düğün başladı. Kırk gün kırk gece çaldılar, oynadılar, eğlendiler. Aslı'yı Kerem'e verdiler.

Kerem gerdek odasına girince baktı ki Aslı ipek Şam kumaşından kırmızı bir entari giyinmiş, yüzünü gözünü de yetmiş yedi kalemle boyayıp süslemiş. Kerem bu güzelliği görünce aldı sazi bakalım ne dedi:

**Sevdiğim başta ayağa
Al kırmızı giyinmiştir,
Yaraşır gül endamına
Şal kırmızı giyinmiştir.**

**Atalıdır, analıdır,
Ördeklidir, sunalıdır,
Kulakları küpelidir,
Lal kırmızı giyinmiştir.**

**Bade doludur içmeye
Gül, fidan, ağaç dikmeye,
Vakti gelmiştir açmaya,
Gül kırmızı giyinmiştir.**

**Yaşa, sevdiceğim, yaşa,
Ne yazılsa gelir başa,
Al yanakta koşa-koşa,
Gül benleri giyinmiştir.**

**Kerem dede geldi size,
Kadem bastı evimize,
Mail oldu ela göze,
Al kırmızı giyinmiştir.**

Kerem sözlerini bitirince Aslı'nın boynuna sarıldı. İki âşık kucaklaşıp öpüştüler. Aslı dedi:

– Can Kerem, şükürler olsun, çok cefa çektik ama sonunda birbirimize kavuştuk.

Evet, adamlar dağılıp gittiler. Odada yalnız Kerem ile Aslı kaldı. Aslı dedi:

– Kerem can, babam benden söz aldı, entarimin düğmelerini gerek sen açasın.

Kerem ileri geldi. Ne kadar uğraştıysa da düğmeleri açabilmedi. Aslı ne kadar uğraştıysa düğmeleri o da açabilmedi. Aldı Kerem bakalım düğmelere ne dedi:

**Aman felek neler çektim elinden,
Açılsın Aslı'dan düğme, ben öldüm.
Aslı han ağlarsa, Kerem tutuşur,
Açılsın Aslı'dan düğme, ben öldüm.**

**Ağalar ağası, şahların şahı,
Bana yardım etsin göklerin mahı,
Amansız keşişin budur matahı
Açılsın Aslı'dan düğme, ben öldüm.**

Kerem'in okuyuşu üzerine Aslı'nın göğsündeki düğmelerin biri açıldı.

Kerem devam etti:

**Keşiş tam karşımda bir kara duman,
Çağırdım mevlayı, halim pek yaman,
Müşkülleri açan peygamber, imam,
Açılsın Aslı'dan düğme, ben öldüm.**

Kerem böyle deyince düğmenin biri daha açıldı. Ama öbür düğme hemen düğmelendi. Kerem ağlaya ağlaya yakındı:

**Baban Keşiş kiliseden kendi var,
Hilekârdır bilmek olmaz fendi var,
Bir düğmenin seksen sekiz bendi var,
Açılsın Aslı'dan düğme, ben öldüm.**

Böyle deyince düğmeler sonuncuya kadar açıldı. Bir düğme kalınca gene başa kadar düğmelendi.

Gene aldı Kerem:

**Baharda dağların karı erisin,
Kerem, ömrün bu gurbette çürüsün,
Düğme yapan usta elin kurusun,
Açılısın Aslı'dan düğme, ben öldüm.**

Düğmeler gene bir düğme kalana dek açıldı. Kerem bir bent daha okudu ki sonuncu düğme açılısın, ama iş tersine oldu. Söz sona erince yine düğmeler açıldı, kapandı; sonuncu düğme açıldığında bir ateş fişkırp Kerem'in göğsüne düştü. Kerem başladı yanmağa; Aslı feryat figan edip ağlamaya, saçını başını yolmağa başladı. Kerem Aslı'nın bu halini görünce aldı bakalım yana yana ne dedi:

**Gel Aslı'm gel, gel ağlama,
Yanıyorum, yanıyorum!
Ciğerim odla dağlama,
Yanıyorum, yanıyorum!**

**Bir ateş düştü canıma,
Anam yok, gelsin yanıma,
Eller ağlasın halime,
Yanıyorum, yanıyorum!**

**Çekticeğim dertle elem,
Benden ibret alsın âlem,
Böyle çalınmıştır kalem,
Yanıyorum, yanıyorum?**

**Kerem'im söylenir adım,
Arşa yükselir feryadım,
Elimden gitti muradım,
Yanıyorum, yanıyorum!**

Alevler tepeden tırnağa Kerem'i sardı. Aslı'nın feryadı üzerine birçok insan yardıma koştu. Herkesten önce Aslı'nın akranları, arkadaşları koşuştular. Ama Kerem'in alevini söndürmek mümkün olmadı. Kerem yandı kül oldu. Aslı perişan saçlarını sinesaz eyleyip gözyaşı döke döke bakalım kızlara ne dedi:

**Bakın kızlar, benim müşkül halime,
Yandı Kerem saldı beni bu derde,
Eğdi kametimi, büktü belimi,
Yandı Kerem, saldı beni bu derde...**

**Bize haktan bir inayet olur mu?
Maceramız hoş rivayet olur mu?
Mahşerde görüşmek kismet olur mu?
Yandı Kerem, saldı beni bu derde...**

**Yitirmişim bu meydanın merdini,
Bülbül susup, diken sarmış yurdumu,
Zor çekerim bu ayrılık derdini
Yandı Kerem, saldı beni bu derde....**

**Ben Aslı'yım yitirmişim merdimi,
Bülbül uçup diken sarmış yurdumu,
Mezarı yok açıp görsem yüzünü
Yandı Kerem, saldı beni bu derde...**

Söz tamam oldu. Kızlar paşaya haber ulaştırmakta olsunlar; Aslı da ağlamakta olsun; şimdi dinle Keşiş'ten.

Keşiş karısını çağırıp dedi:

– Git, Kerem'den bir haber getir. Gerek o şimdiye dek yanıp kül ola.

Keşiş'in karısı koşa koşa gerdek evine ulaştı, pencereden bakıp Aslı'ya seslendi. Aslı anasını görünce pencereye geldi. Anası sordu:

– Kızım, niçin ağlıyorsun? Yoksa Kerem seni bırakıp kaçtı mı?

Anası böyle deyince Aslı Kerem'in sazını kapıp ona şöyle cevap verdi:

**Allah size versin belalar ana,
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!
Kan ağlar bahçede güller, laleler,
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!**

**Beni ağlar koydunuz genç vaktimde,
Karalar yazdınız benim bahtımda,
Babam tarmar olsun tacı-tahtında,
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!**

Leyla için Mecnun dağlara düştü,

**Şirin için Ferhat kayalar deşti,
Bize bu ayrılık mevladan düştü,
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!**

**Keşiş babam bu işe sebep oldu,
Kerem'in ateşin yüzüne saldı,
Bizim kavuşmamız mahşere kaldı,
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!**

**Kısalttınız siz Aslı'nın dilini
Bülbül olan bırakır mı gülünü?
Gözümle görürem Kerem külünü
Ana, Kerem yandı diye ağlarım!**

Bu sözlerden sonra Aslı Kerem'in külünü anasına gösterdi. Anası bu işe çok şaşırıp kızını teselli etti:

– Kızım, ne yapalım, olan olmuş, geçen geçmiş. Bundan sonra ağlamanın ne faydası var? Senin alınna böyle yazılmış demek.

O, bu sözlerle kızının gönlünü kazanmak istedi. Ama Aslı tam kırk gün külünün başında bekleyip ağladı. Kırk birinci gün saçlarını süpürge edip külü süpürürken külün içinde kalan közden onun da saçları tutuştu; Aslı da Kerem gibi yanıp kül oldu. Bu manzarayı gören Keşiş'in karısı deli gibi bağırıp çağırmaya, dövünmeye başladı. Bu facialı haber kısa sürede bütün şehre yayıldı. Adam kalmadı ki Kerem ile Aslı'nın üstüne gelip gözyaşı akıtmasın, ağlamasın. Cemaat bu iki sevgilinin akıbetinden kederlendi.

Bu olayı duyan Halep paşası da derinden kederlendi. Derhal Keşiş'le karısını yanına çağırıp onlara bin tür azap eziyet verdi. Onların taksiratını yüzlerine okutturduktan sonra her ikisinin boynunu vurdu.

Kerem ile Aslı'nın küllerini bir sandığa doldurdular ikisini birlikte toprağa verdiler. Üstüne de bir kümbet diktirdiler. Sofu ölünce onu da aynı Kümbetin yanına defnettiler.

Üstat bir âşık bu iki sevgiliyi anarak bu türkü ile destanı tamamladı:

**Dehri fenada böyle insan hani?
Kılmaya fani onu devran, hani?
Ey bivefa dünya, sen ne zalimsin,
Bu gayeyle sana gelen can hani?**

**Evvel sana geldi Adem'le Havva,
Beş gün konuk oldu sende bineva,**

**Öldürdün Habil'i, saldın bir dava,
Düştü arasına nahak kan, hani?**

**Nice padişah geldi sahibi cenk,
Cemşidi Cem, Nuşirevanı huşenk,
Dağyanus, Hulagu, Cengiz, Timurlenk,
Onlardan bircesi bu zaman hani?**

**Ey bivefa dünya, fanisin fani,
Nasıl dağıttın sen şevketi şam,
Geceler çaldılar gürzi giranı,
Rüstemi Zal gibi pehlivan hani?**

**Nice hekim geldi tabibi zaman,
Aristo, Eflatun, Ferezdek, Hakan,
İstedi diriltsin kendini Lokman,
Testisi de kaldı yarımcaak, hani?**

**Dünya, sende Âşık Semed var idi,
Nazmı, şiiri lali gevherdar idi,
Bir güzel aşkına giriftar idi,
Onun gibi bir bahri umman hani?**

**Bu dünyada hiç de gezmemiştim kem,
Âşık Ali oğlu Âşık Muharrem,
Hasretim çekerti Rum, hemi Acem,
Elinde kavalı-davulu hani?**

**Tamam yola gider, hayıf güzeller,
Sırf misk ile amber kokuyan teller
Murat üste nice kınalı eller,
Toprağa döndüler, vay, aman hani?**

**O ela gözlere, o gül yanağa,
O nazik endama, taze gerdana,
Nasıl kıyıp döndürürsün toprağa,**

Nazenin nazenin ince can hani?

**Hani Hüsrev, Hasan, Yusuf, Züleyha,
Hani Aşh-Kerem, Vamik ü Ezra,
Şey Senan sevmiş idi bir tersa
Onların bircesi bu zaman hani?**

**Hafızî, Nevaî, Fuzulî, Camî,
Şeyh Sadi, Hilali, Urfî, Nizamî,
Dünya, sende dolaşıptır tamamı,
Firdevsi'ye benzer nazmı dürefşan hani?**

**Hani Molla Penah, bivefa cihan
Takma adı Vakıf, nazmı dürefşan,
Şimdi eylemişsin yer ile yeksan,
Bulamazsın o kemalde can hani?**

**Müşkül iştir bir de dolana devran,
Nöbet bana yetsin, aman, elaman!
Bir gün ola gören, bilen, tanıyan,
Derler ki o güçsüz hayranın hani?**

- [1] Zemi: 1. Tarla. 2. Çiftlik.
- [2] Bad: Rüzgâr.
- [3] Gence: Azerbaycan'da şehir.
- [4] Gend, şeker. (G harfi gramdaki g gibi okunuyor).
- [5] Hal, ben; yüzdeki benek.
- [6] Maya: güvercin
- [7] Genim: hasım, düşman.
- [8] Teylemek: Yaralamak.
- [9] Nezd: tavla oyunu.
- [10] Gend, şeker
- [11] Dol: kova, sitil.
- [12] Gürcüce modi, modi: "Gel, gel".
- [13] Saya: Sade, düz renkli (kumaş).
- [14] Maya: Mec. Etine dolgun kadın
- [15] Tay: eş
- [16] Goralı düşmek, üzüm için koruk olmak.
- [17] Danmak, reddetmek.